

Folkemøte
En kommune i endring -
Kommuneøkonomi for bærekraftig velferd

Ullensvang kommune

Tirsdag 3. september 2024

Håvard Moe, seniorrådgiver, KS Konsulent

Kort om Håvard

- Begynte i KS Forskning i august 2000
- Rådgiver KS-Konsulent as fra september 2003
  - Jobber særlig med spørsmål knyttet til kommuneøkonomi, omstilling, strategi, Kommunekompass, ledelse- og organisasjonsutvikling, samt administrative og politiske analyser.
  - 22 år i KS-Konsulent as
  - Prosjektleder for KOMØK siden 2008
- Ledererfaring fra Oslo kommune
- Utdannet cand.mag UiO (sosiologi, historie, statsvitenskap) og Master of Management BI (strategi, økonomi, ledelse og scenarier).

havard.moe@ks.no

48 14 88 13

[@havardmoe](https://www.instagram.com/havardmoe)

[Håvard Moe](https://www.linkedin.com/in/Håvard Moe)

THE TIMES THEY ARE A- CHANGING

KS KONSULENT

9500 - 8000 f.Kr./BC

Skraper
Scraper

Pilespisser
Arrowheads

4500 - 3700 f.Kr./BC

Skraper
Scraper

Pilespisser
Arrowheads

1800 - 900 f.Kr./BC

Skraper
Scraper

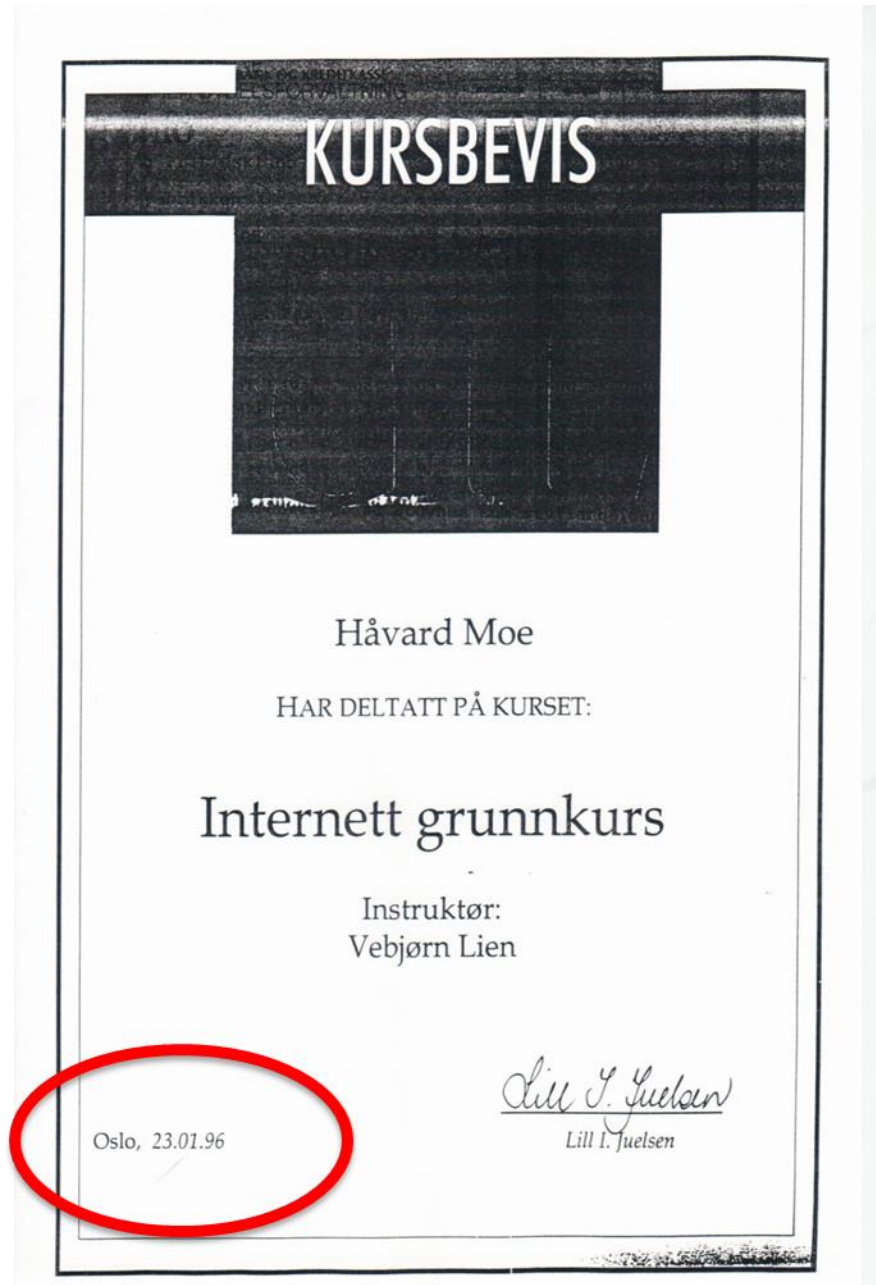
Spydspiss
Spearhead

Pilespisser
Arrowheads

Kilde: Alta Museum

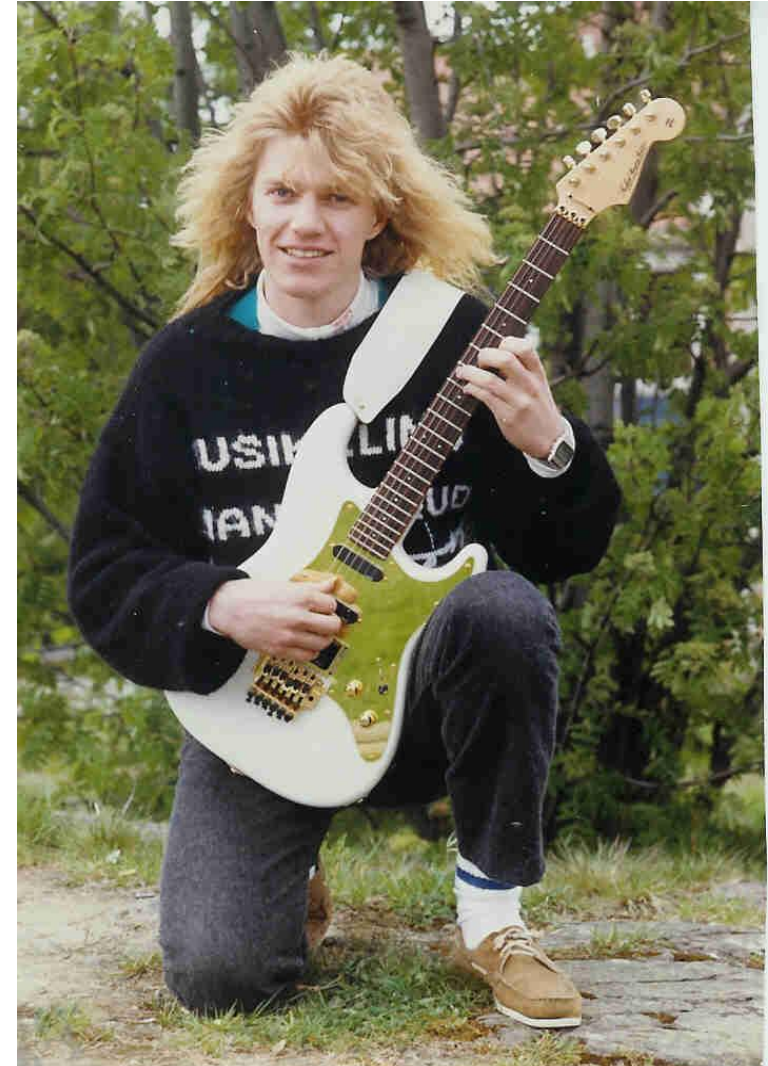
Det eneste
konstante er
endring!

Det eneste konstante er endring

- Virkeligheten forandrer seg. Det er dårlig gjort av virkeligheten - men slik er det.
- Eller; kanskje det er greit med endring allikevel..?

«Det eneste som er mer krevende enn å få inn en ny tanke i hode på en innbygger/ politiker, er å få ut en gammel»

Institusjoner som vi ser på som nødvendige, er ofte ikke annet en institusjoner vi er blitt vant til

Alexis de Tocqueville

«Den største utfordringen i vår tid er vår evne til å endre tankesett»

Al Gore

Ullensvang 2024?

2023

2021

2019

2016

2013

2010

2006

2003

KS KONSULENT

Nåsituasjon frem mot 2024

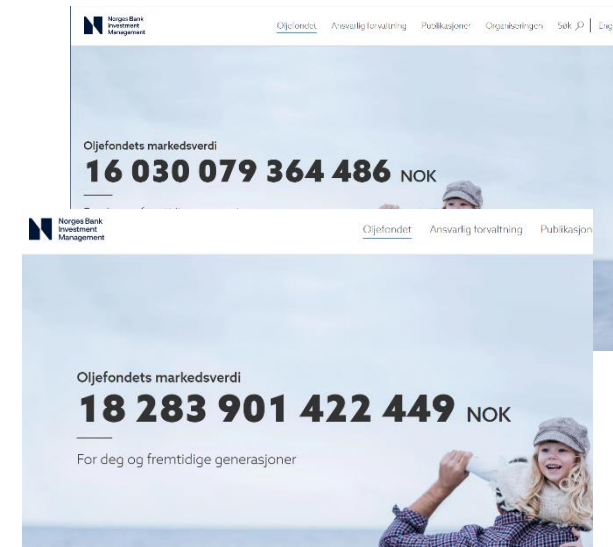
- Begynnelsen av 2000-tallet var de gyldenen tiår i kommune-Norge
  - Oljeformuen økte kraftig så de økonomiske rammevilkårene i kommunesektoren var (svært) gode
  - «Energikrise», «lakseboom» og «skattebonaza» ga massiv inntektsøkning til en del kommuner
  - Teknologitvillingen skjøt virkelig fart ut over 2010-tallet og muliggjorde effektivisering og optimalisering av driftssystemer og støttefunksjoner
  - Kraftig vekst i andel ansatte med høyere utdanning muliggjorde økt kvalitet
  - Relativt god tilgang på arbeidskraft (men stadig mer presset ettersom etterkrigsgenerasjonen begynte å pensjonere seg)

2015:

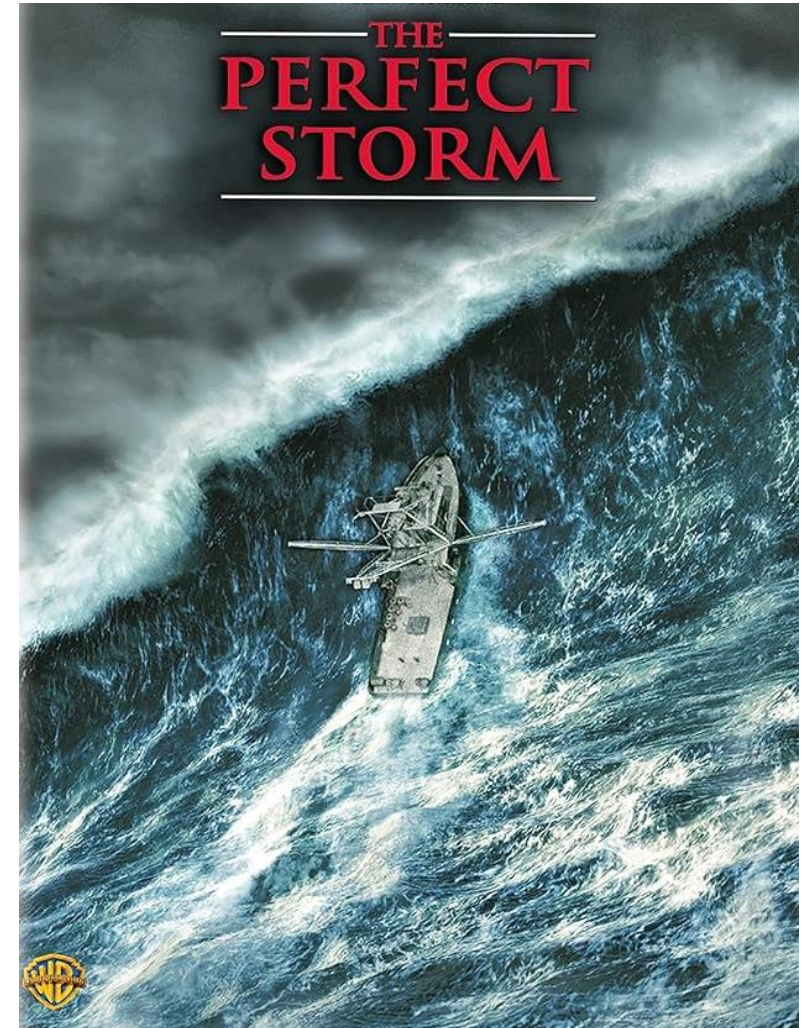

2024:

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
  - Fallende skatteinngang
  - Energiprisene flater ut
  - Renteøkningene begynner å få effekt
  - Økning i sosialhjelp
    - både norske og flyktninger
  - Eldrebølgen «treffer»
  - Økte pensjonskostnader
  - Sentralisering og fallende folketall i 50% av kommunene gir reduserte inntekter
- Manglende politisk omstillingsvilje

Brytningstid

Ullensvang 2040?

2037

2033

2031

2029

2027

2026

2025

2024

KS KONSULENT

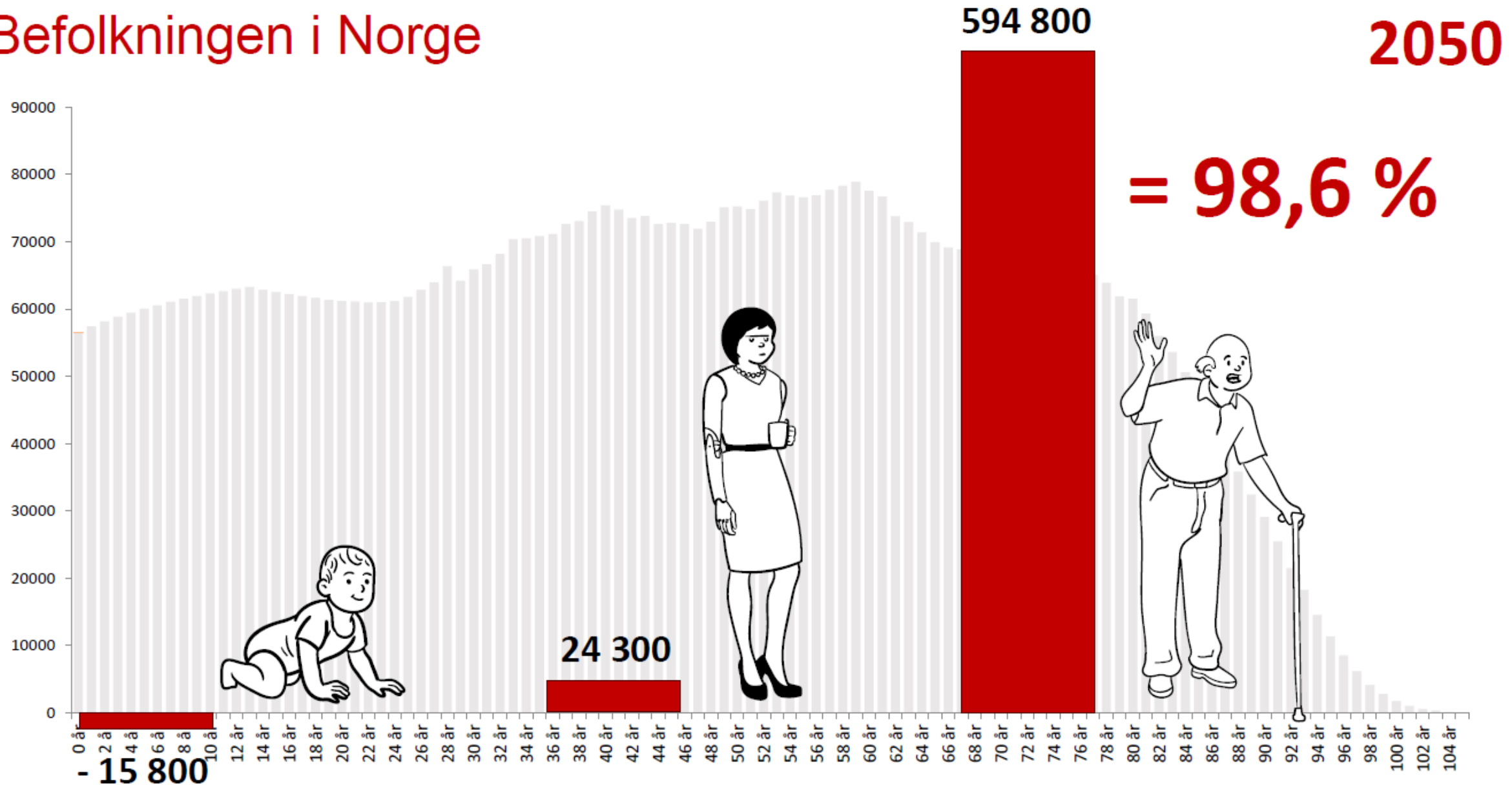
Drivkrefter som utfordrer bærekraften i Ullensvang og kommune-Norge?

Demografi - flere eldre - færre barn og unge

Norge vil vokse til
6 millioner
innbyggere i 2050

Befolkningen i Norge

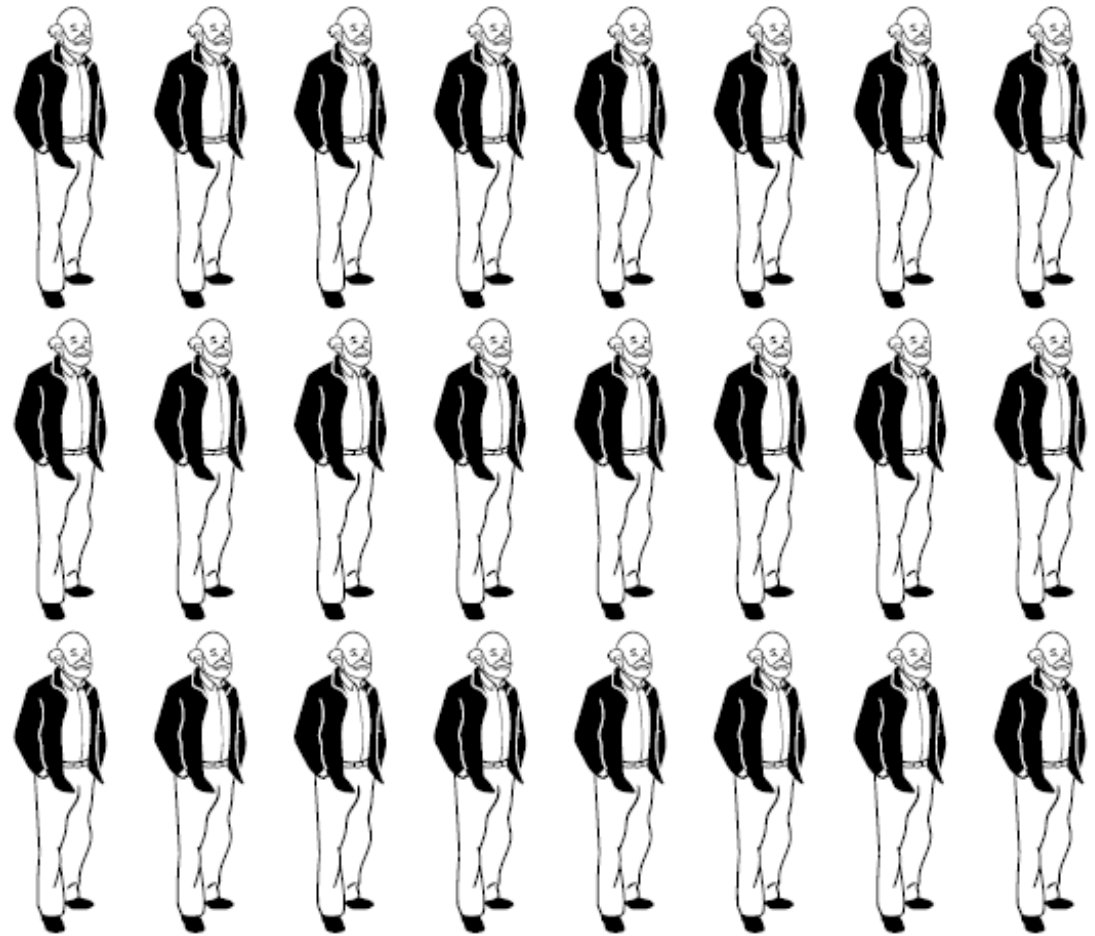

Norges befolkning vokser med 600 000 frem mot 2050, men...

For **hver ekstra person** vi får i yrkesaktiv alder (20 – 66 år)...

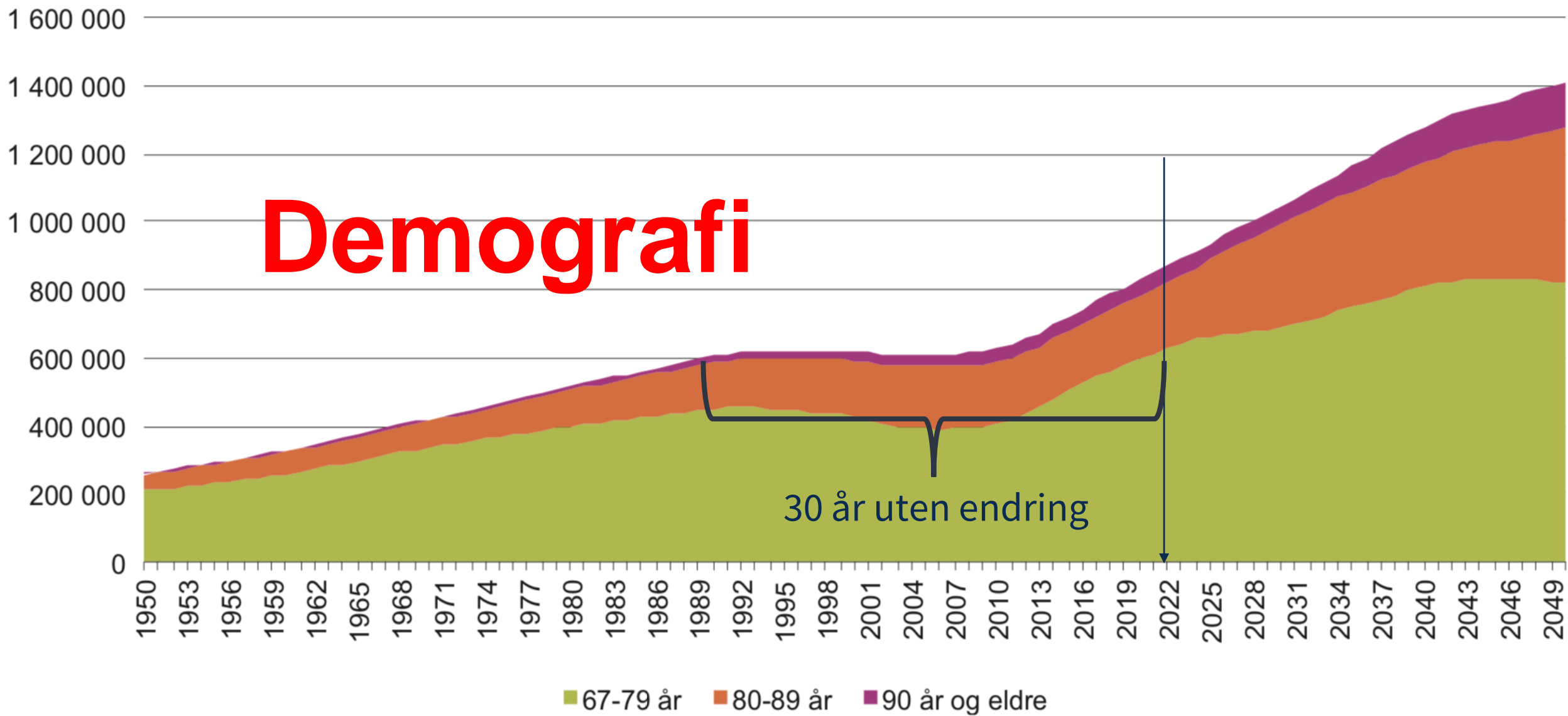

...får vi **24 seniorer** (67 år og eldre)

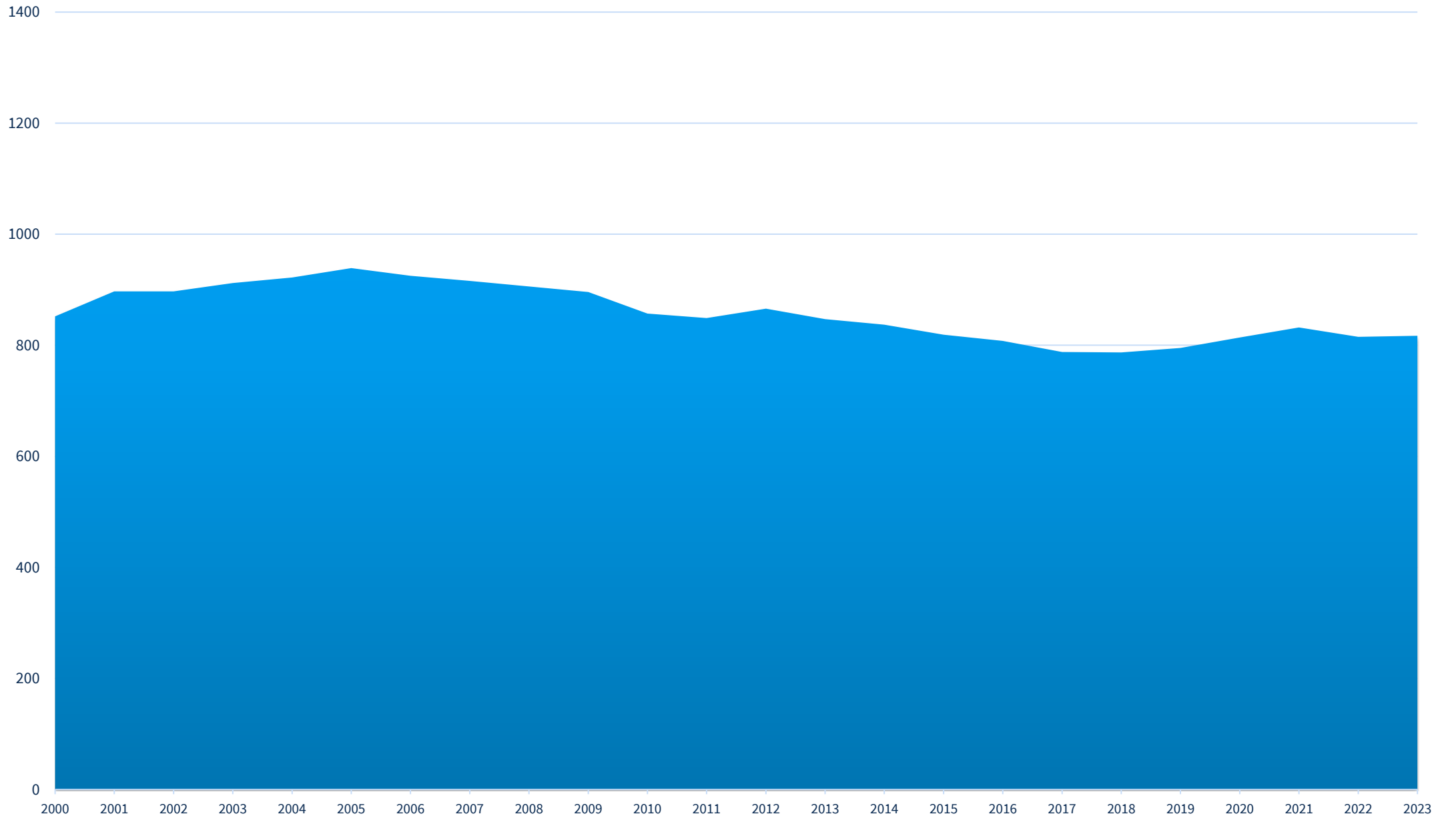

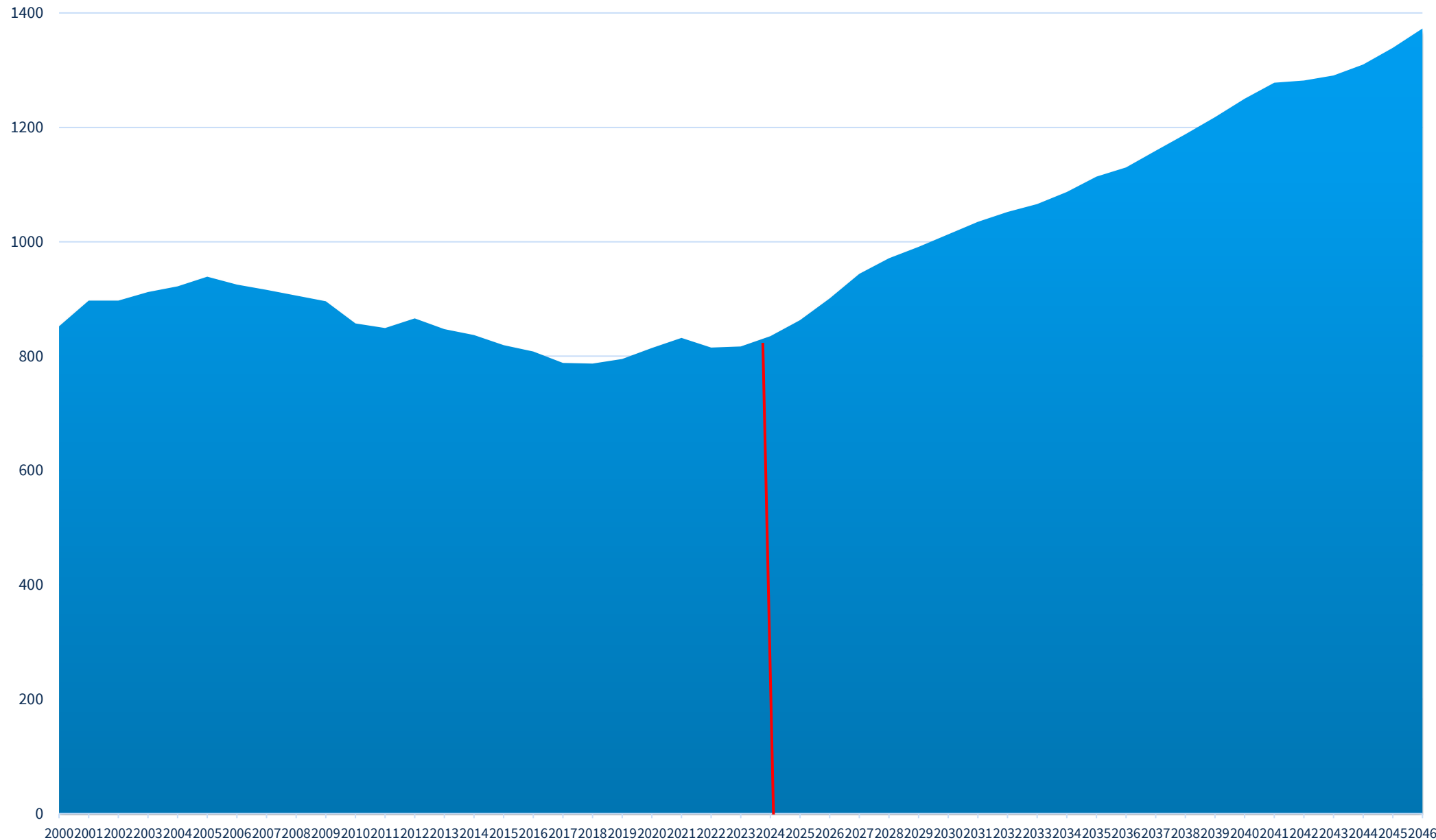
Demografi

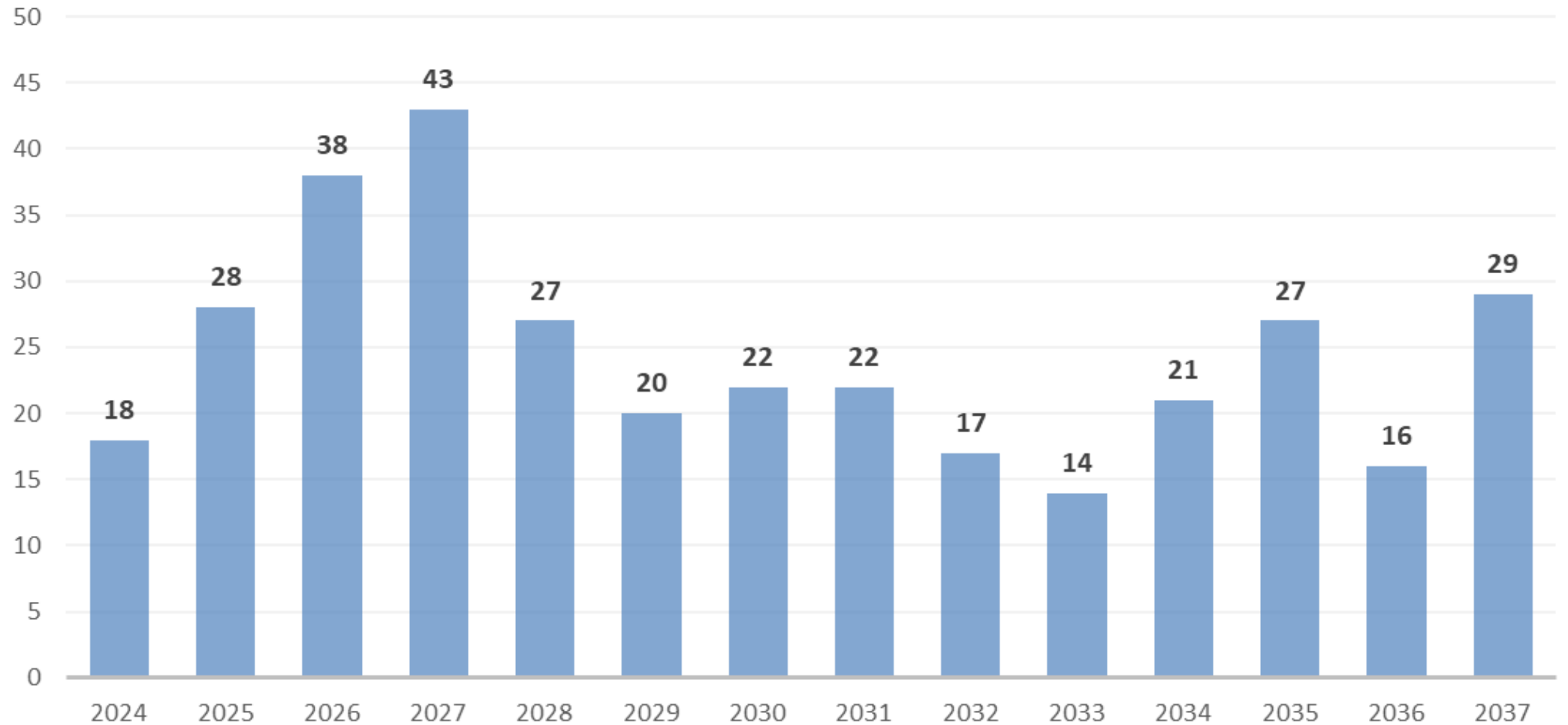
Antall innbyggere 80+ i Ullensvang

Antall innbyggere 80 + i Ullensvang

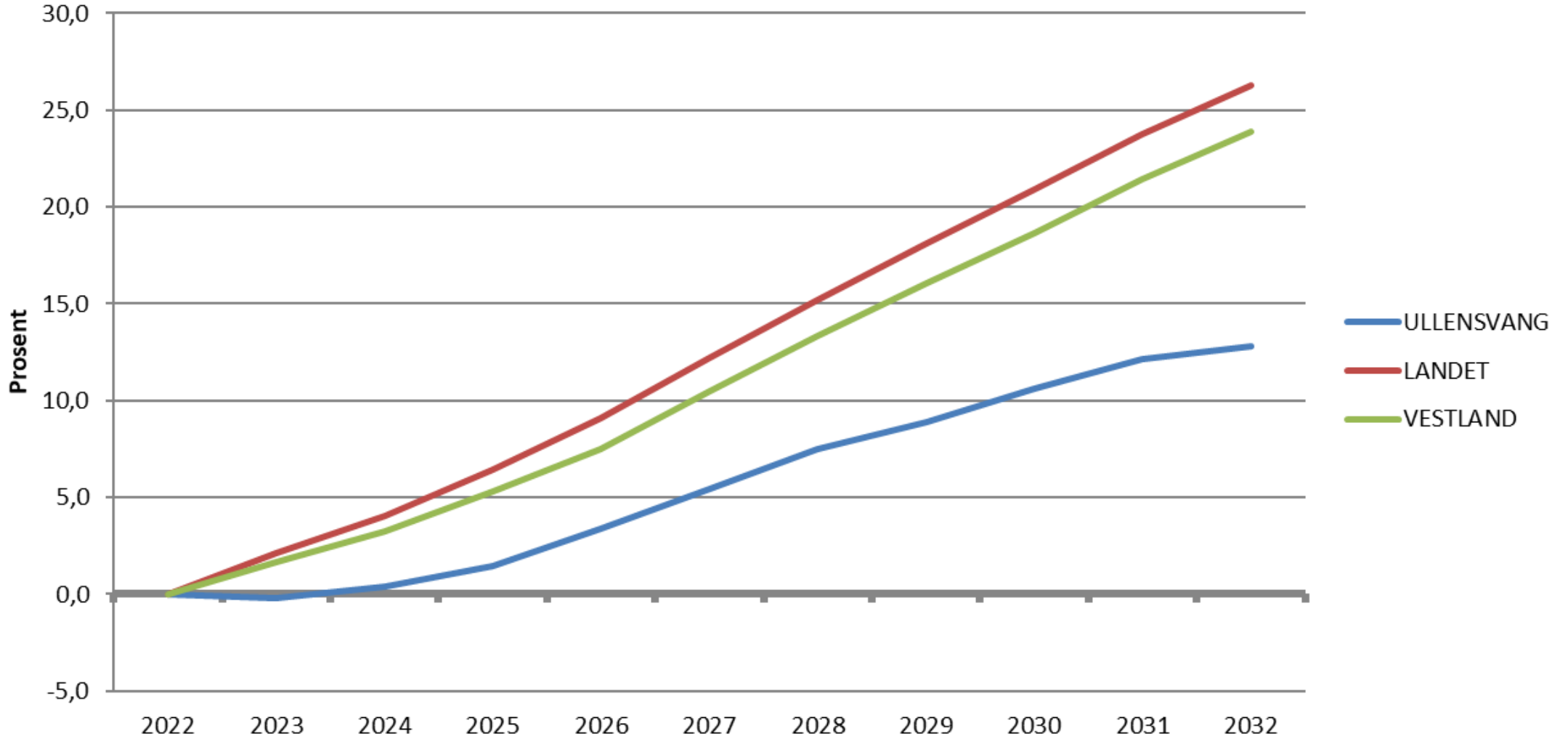
Årlig endring 80+ i Ullensvang kommune fra foregående år
N=817(2023)

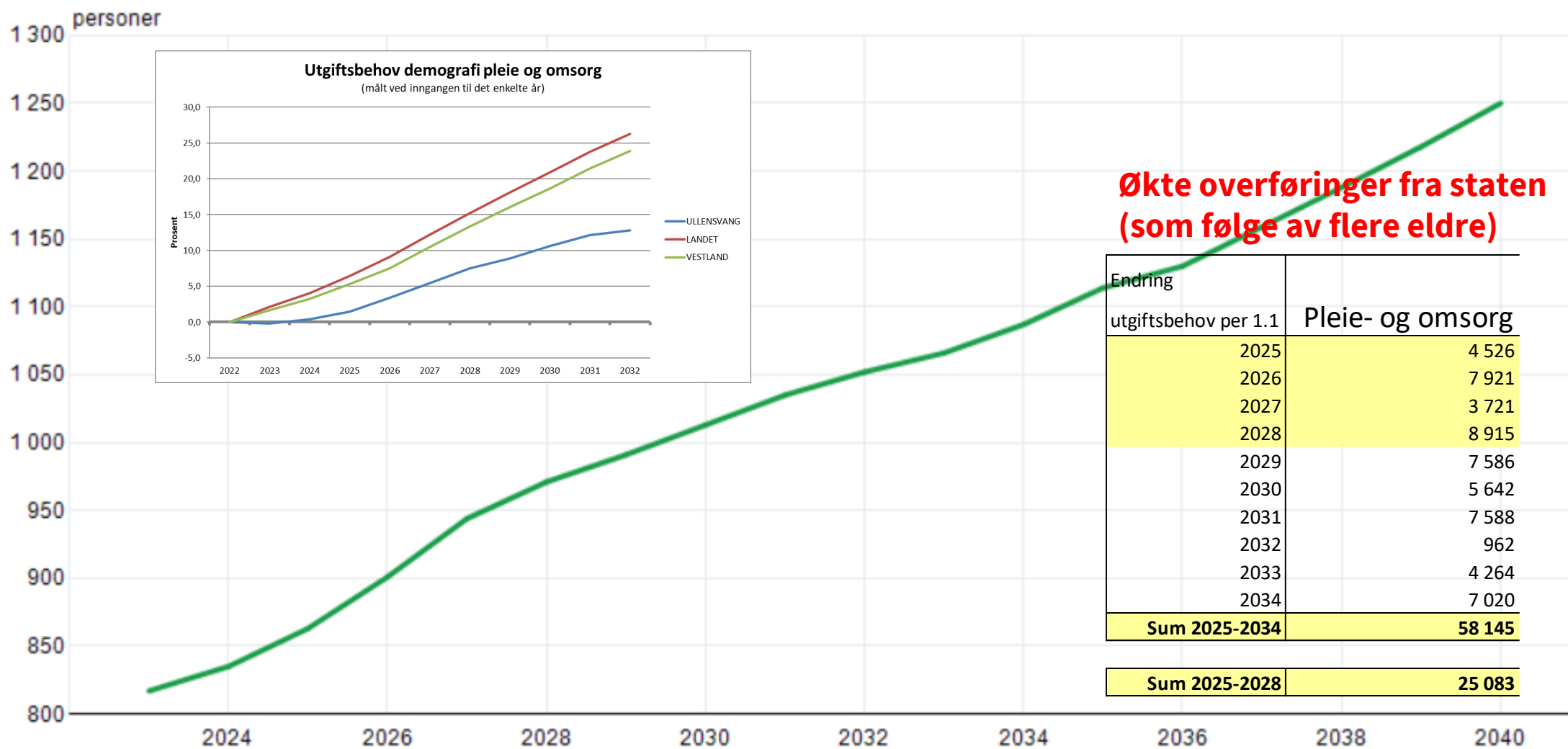

Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Ullensvang, 80 år eller eldre.

**Økte overføringer fra staten
(som følge av flere eldre)**

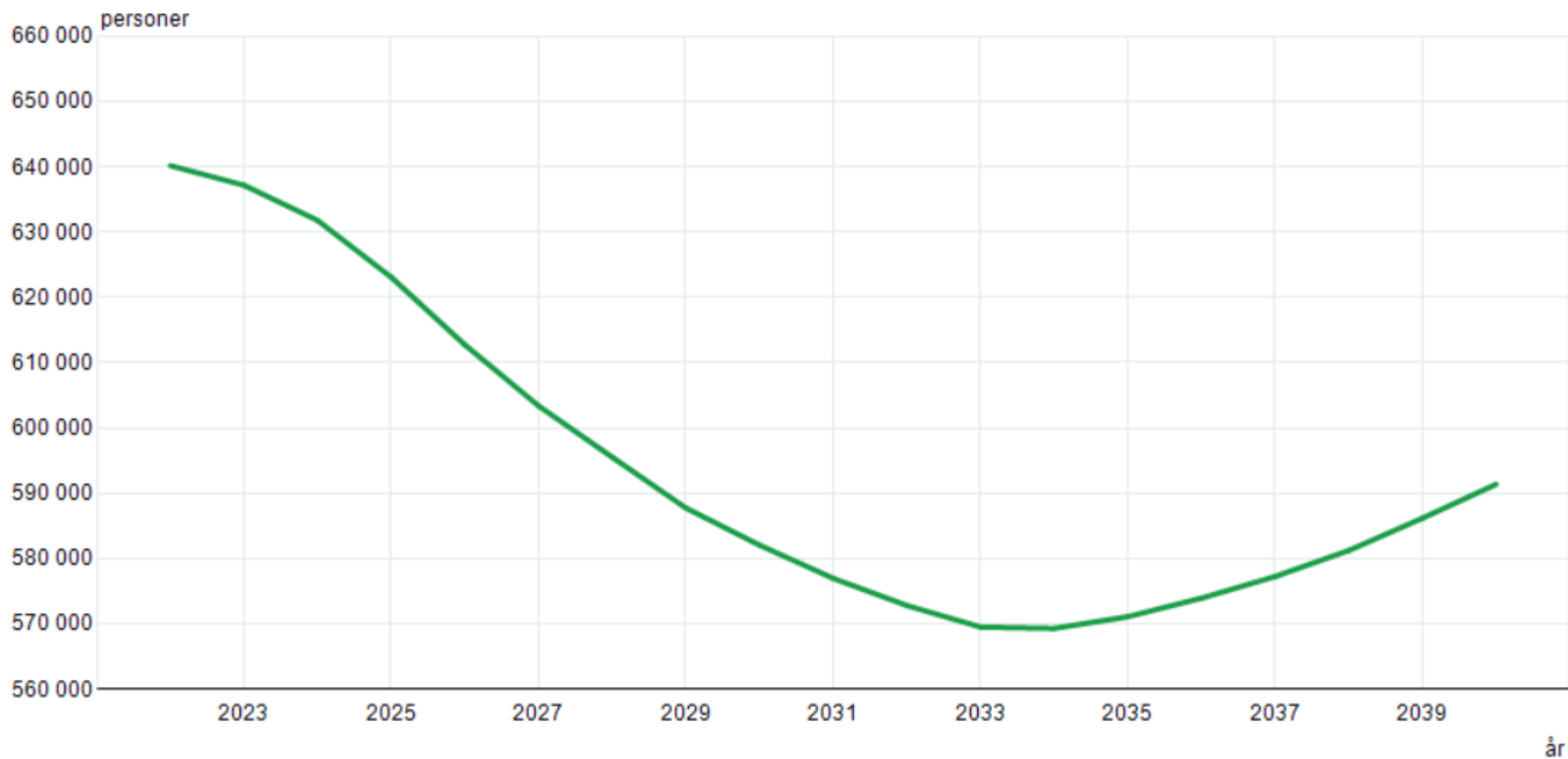

Kilde: Statistisk sentralbyrå

år

Færre barn og unge

12881: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Folkemengde, 6-15 år, Hele befolkningen Hovedalternativ (MMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

07459: Befolkning, etter år. Personer, Ullensvang, 6-15 år.

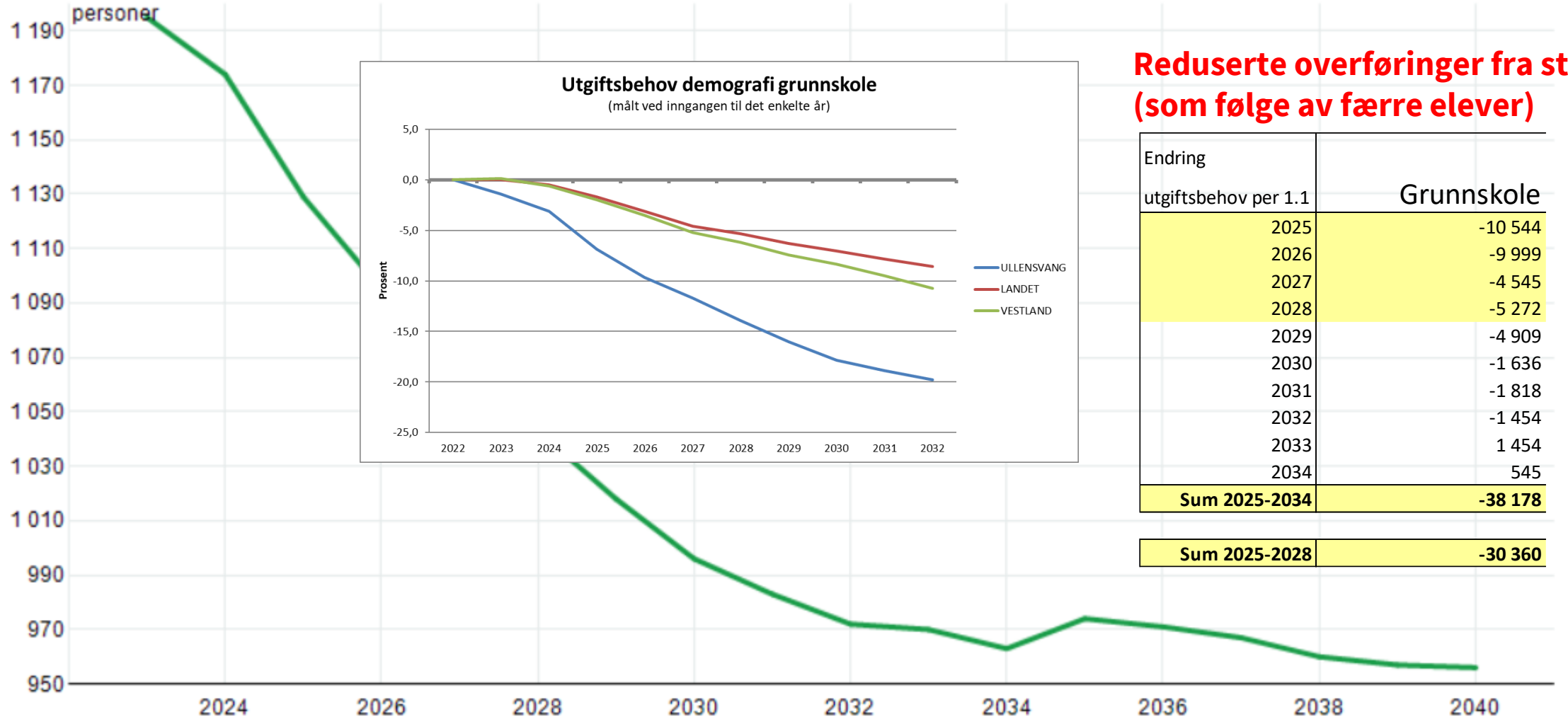

Kilde: Statistisk sentralbyrå

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Ullensvang, 6-15 år.

Fremskrevet utvikling 2023 - 2040

**Reduserte overføringer fra staten
(som følge av færre elever)**

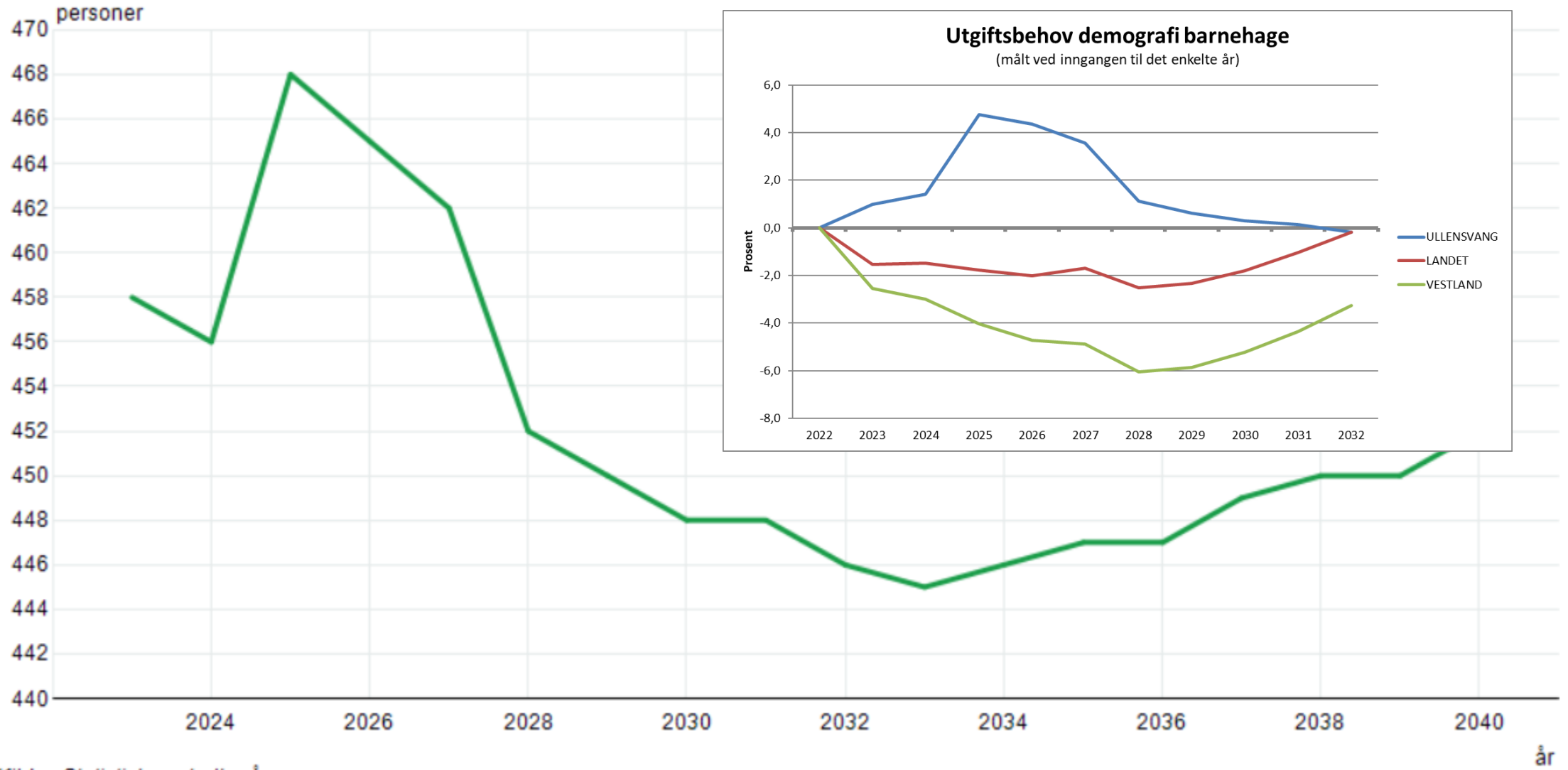
Endring utgiftsbehov per 1.1	Grunnskole
2025	-10 544
2026	-9 999
2027	-4 545
2028	-5 272
2029	-4 909
2030	-1 636
2031	-1 818
2032	-1 454
2033	1 454
2034	545
Sum 2025-2034	-38 178
Sum 2025-2028	-30 360

Kilde: Statistisk sentralbyrå

år

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Ullensvang, 1-5 år.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

år

Ullensvang må finansiere store deler av veksten i PLO frem mot 2040 ved å flytte penger fra skole (evt reduser kvalitet/omfang i PLO betydelig)

4618 ULLENSVANG

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring								SUM
utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	ULLENSVANG	
2025	4 526	-10 544	4 197	-366	58	-672	-2 801	
2026	7 921	-9 999	2 014	-586	94	-700	-1 257	
2027	3 721	-4 545	-1 125	-541	-214	-555	-3 258	
2028	8 915	-5 272	-3 108	-572	56	-587	-568	
2029	7 586	-4 909	270	-422	-70	-411	2 046	
2030	5 542	-1 516	111	-308	88	-217	2 606	
2031	7 588	-1 818	1 905	-552	113	-139	7 096	
2032	962	-1 454	1 089	-547	61	-146	-36	
2033	4 264	1 454	272	-761		-59	5 320	
2034	7 020	545	193	-553		-53	7 273	
Sum 2025-2034	58 145	-38 178	4 892	-5 210	331	-3 557	16 423	
Sum 2025-2028	25 083	-30 360	1 977	-2 065	-5	-2 513	-7 883	

Hvordan er den politiske viljen til å gjennomføre dette?

Kommuneplan 2034

Økonomiplan 2028

Og når Ullensvang har gjort dette har de ikke spart en krone! Da er bare prioriteringen mellom de ulike sektorene i budsjettet som i dag

Hva skjer?

- Demografisk «bølger»
  - 1945-generasjonen blir 80 år 2025 og barnebarna deres forlater skolepliktig alder
- Redusert og utsatt fertilitet
  - Gjennomsnittsalderen for en førstegangsfødende har nå rundet 30 år
  - Barnekullene blir stadig mindre
- Sentralisering

Rekordlav fruktbarhet for tredje år på rad

PUBLISERT:
11. mars 2020

I 2019 ble det født 54 500 barn i Norge, som er 600 færre enn i 2018. Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,53 barn per kvinne. Dette innebærer at vi for tredje året på rad registrerer rekordlav fruktbarhet i Norge.

Foto: Dan P. Neegaard

«Ingen» vil ha mange barn lenger. Det overrasker ikke trebarnsmor Ida Kathrine Gravensteen.

Rekordlav fruktbarhet i 2022

Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,41 barn per kvinne i 2022. Det er kraftig nedgang fra 1,55 året før, og det laveste som noen gang er målt i Norge.

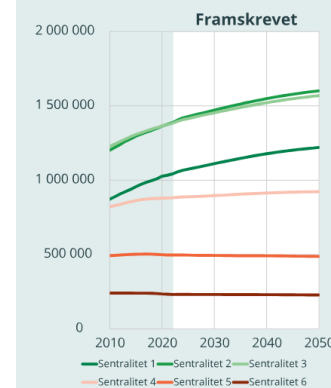
Publisert: 7. mars 2023

Forfatter: Linn Krokedal

I 2022 ble det født 51 500 barn i Norge. Det er 4 500 færre enn året før, og 1 500 færre enn i 2020, viser nye tall fra [statistikken Født](#).

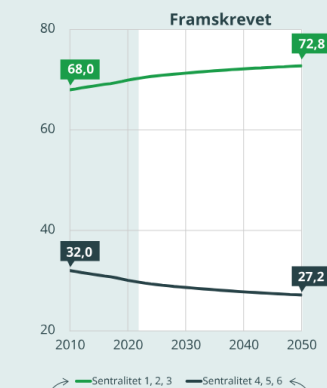
Norges befolkning sentraliseres, liten eller ingen vekst i distriktene

Folkemengde etter sentralitetsklasser¹
Hovedalternativet (MMMM)
Personer

¹ Sentralitetsindeksen kan deles inn i 6 klasser, fra de mest sentrale kommunene (1) til de minst sentrale (6).

Andel av befolkningen
Hovedalternativet (MMMM)
Prosent

De 76 mest sentrale kommunene

De 280 minst sentrale kommunene

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i Ullensvang og kommune-Norge?

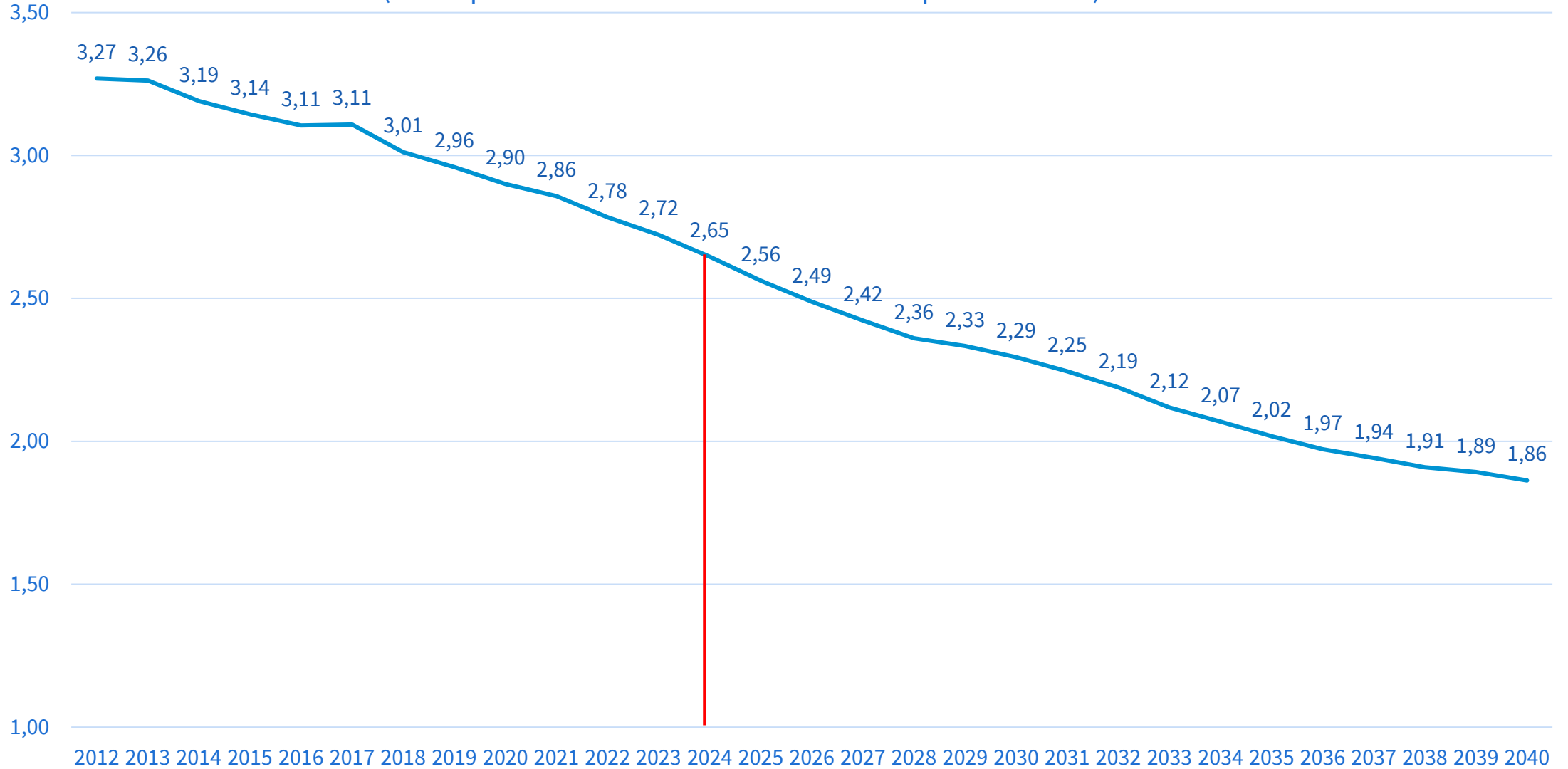
Demografi - flere eldre - færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

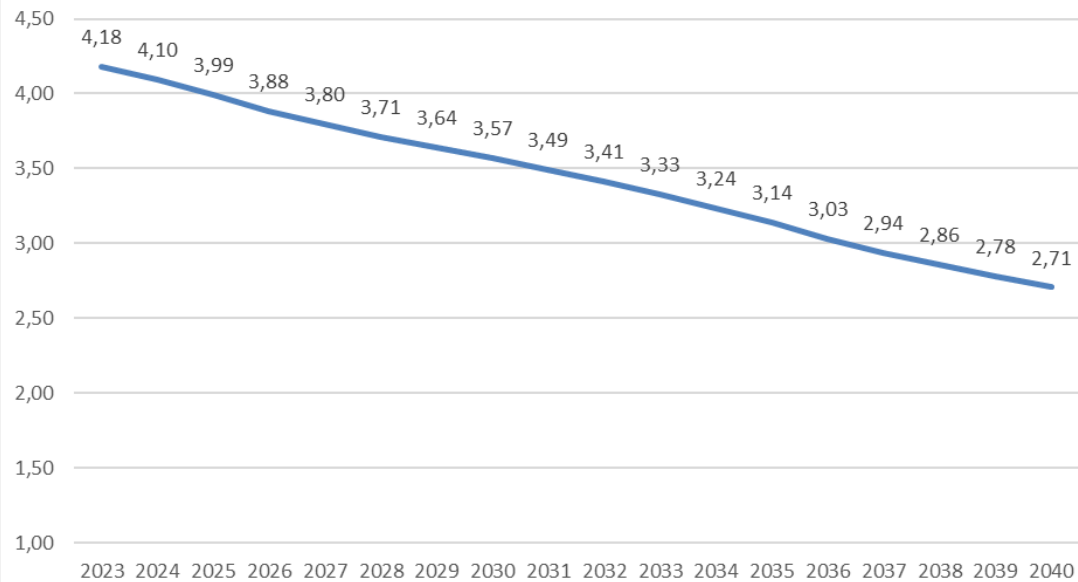
Alderbæreevne Ullensvang

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

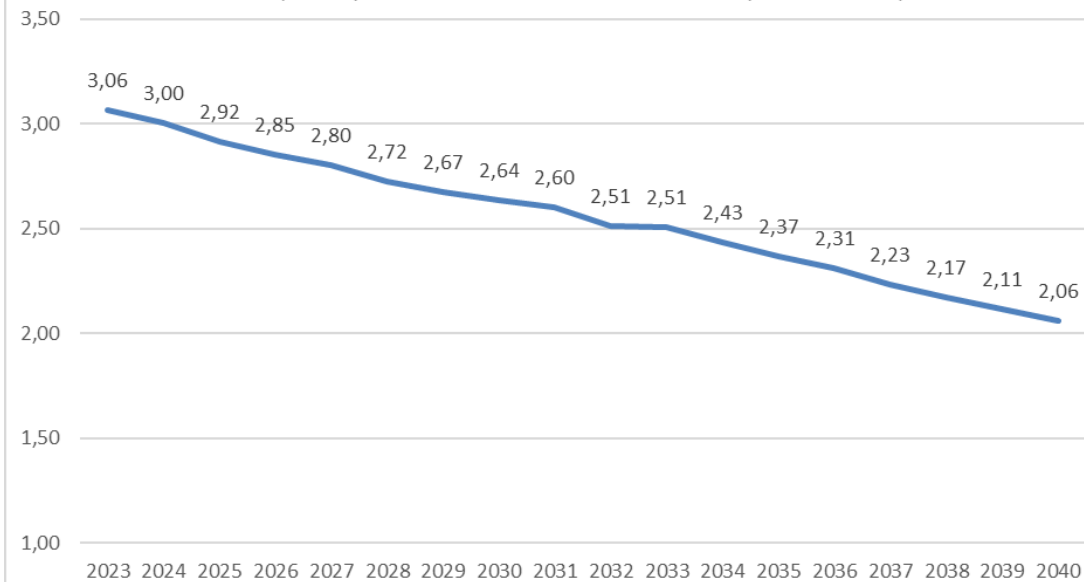
Alderbæreevne Haugesund

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

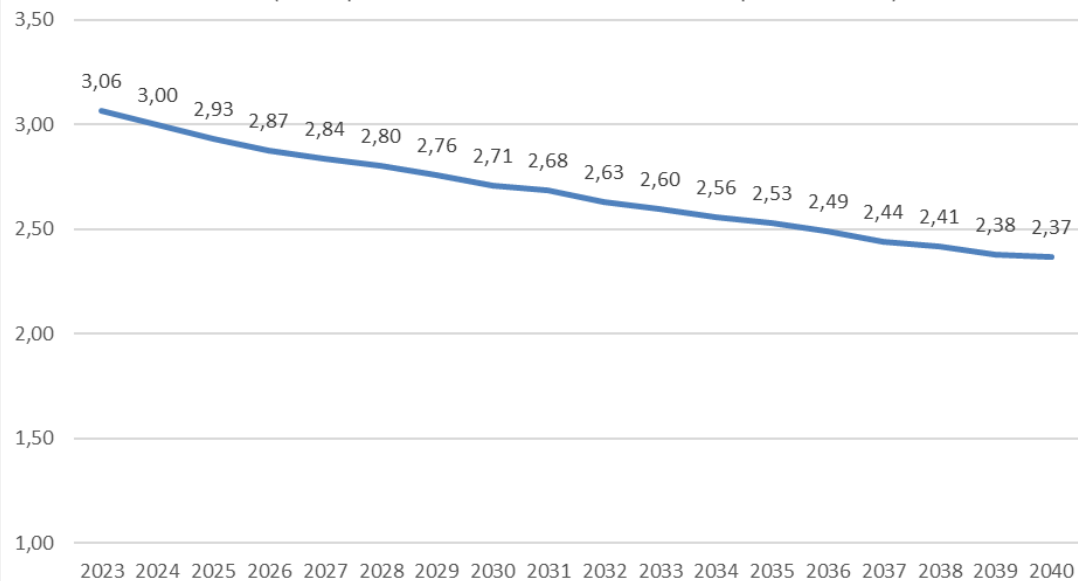
Alderbæreevne Etne

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

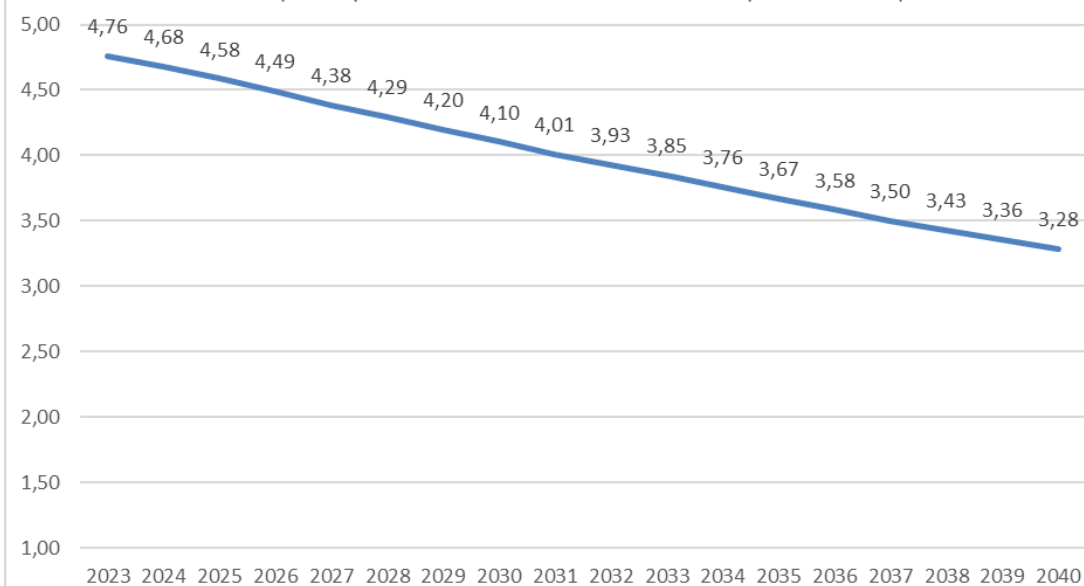
Alderbæreevne Voss

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Alderbæreevne Bergen

(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

17% av alle 20-29 år

120 000

unge voksne

59 000 (50%) mottar trygd

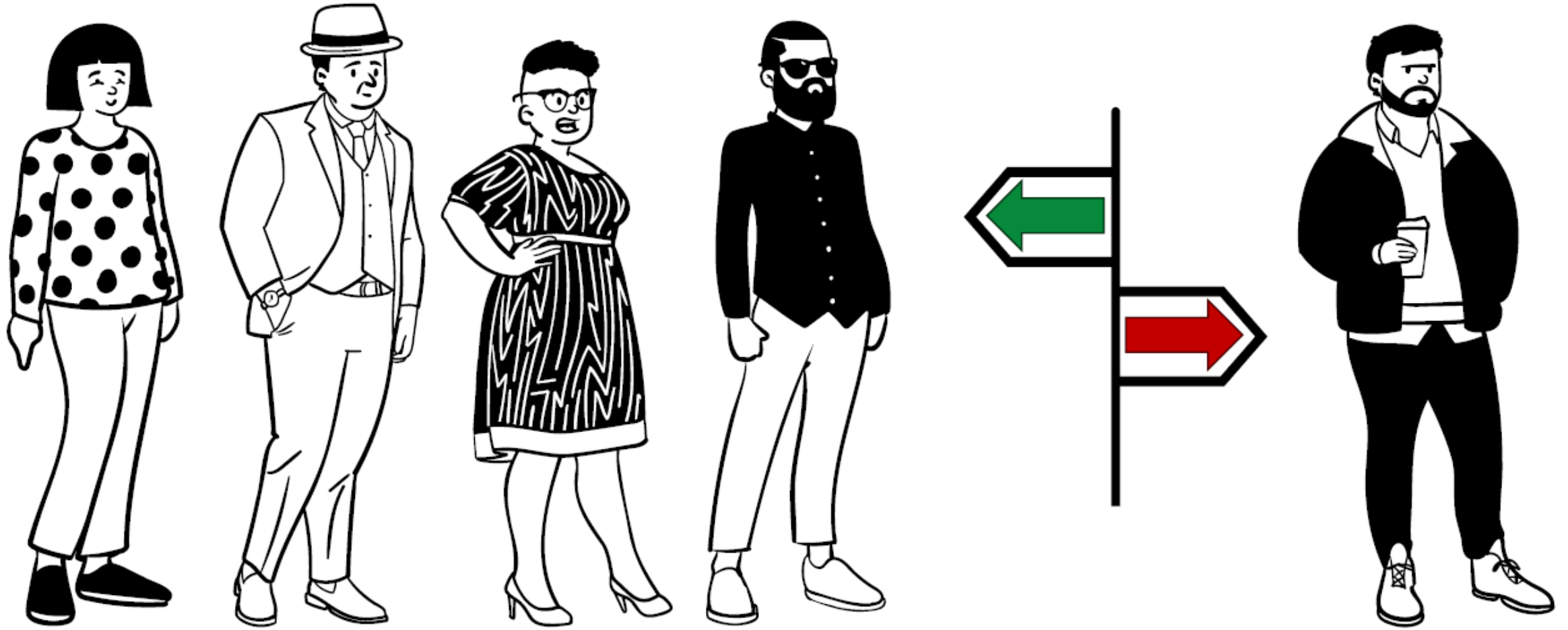
60 000 (50%) mottar ingenting

45 000 har innvandrerbakgrunn

 Kun trygd (8%)
 Ingenting (9%)

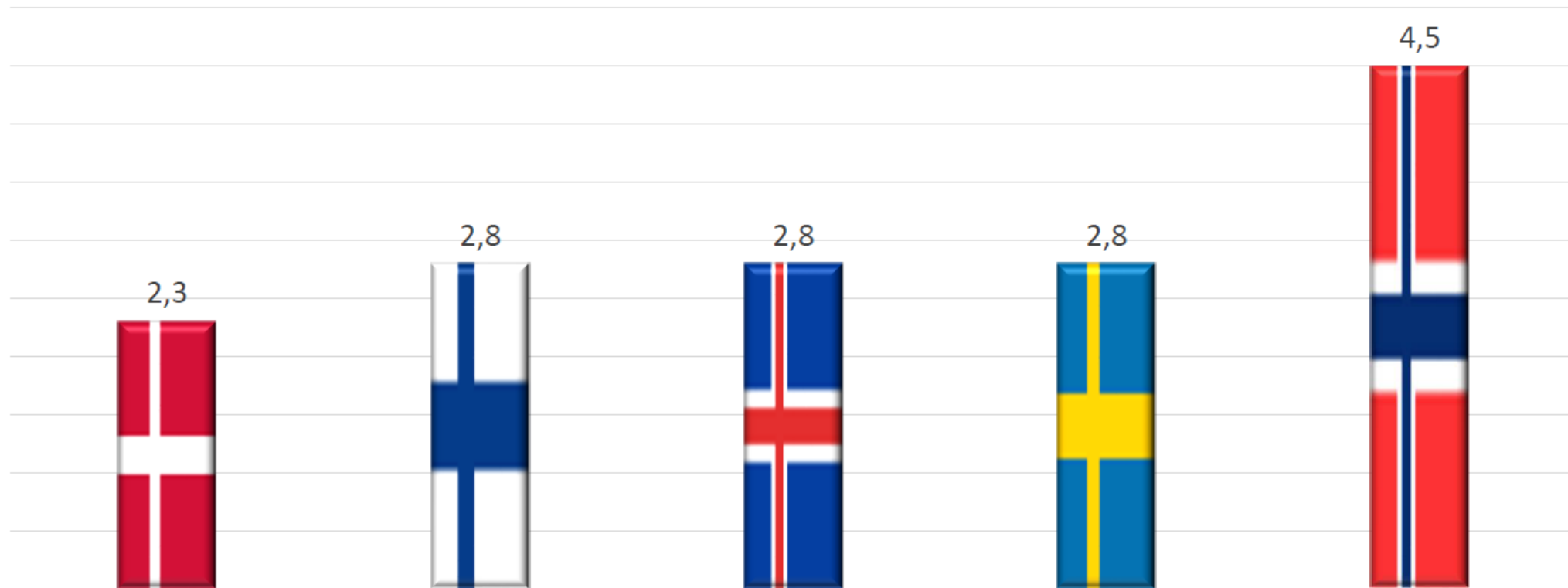
1 av 5 i yrkesaktiv alder står på utsiden av arbeidslivet vårt

= 659 000 personer

Og dessverre: ingen har høyere sykefravær enn Norge...

Sysselsatte midlertidig fraværende i hele referanseuka på grunn av sykdom i prosent av sysselsatte i alt. Personer 20-64 år. LFS/AKU. 2022

OECD i 2013:

«Norge har det høyeste sykefraværet og de høyeste kostnadene knyttet til fravær i hele OECD...»

SVERIGE

NORGE

5,5

Nordmenn

5,4

Svensker

SSB: Norge vil mangle 28 000 sykepleiere i 2035

Krise for lærerutdanningen i Nord-Norge

Publisert Fredag 26.01.2024 - 15:10 Oppdatert Fredag 26.01.2024 - 15:28

Faresignalene har vært mange. Nasjonalt sett har det vært en nedgang i søkertallene for ulike lærerutdanninger over flere år. I Nord-Norge er situasjonen kritisk.

Selv går jeg andreåret på lærerutdanningen for 5.–10. trinn ved UiT Norges arktiske universitet, i Tromsø. **Av 80 studieplasser er vi 25 studenter. På førsteåret går det er i skrivende stund 18 studenter. Det vil si at av til sammen 160 studieplasser, er det bare 43 som er fylt opp.** Hvor mange av oss som fullfører mastergraden, og får jobb i Nord-Norge, er høyst usikkert. Sannsynligvis vil det ikke gjelde alle.

- Grunnskolelærer Levanger (campus) 1-7: 30 plasser – 18 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Nesna (samling) 1-7: 30 plasser – 32 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Bodø 5-10 (samling) 20 plasser – 35 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Levanger (campus) 5-10: 40 plasser – 18 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Nesna 5-10 (samling) 20 plasser – 23 søkere førstevalg
- Samlet: 170 plasser – 156 søkere førstevalg.

Søketallene til lærerutdanning stuper: – Stor bekymring

Lytt til saken • 5 minutter

1X

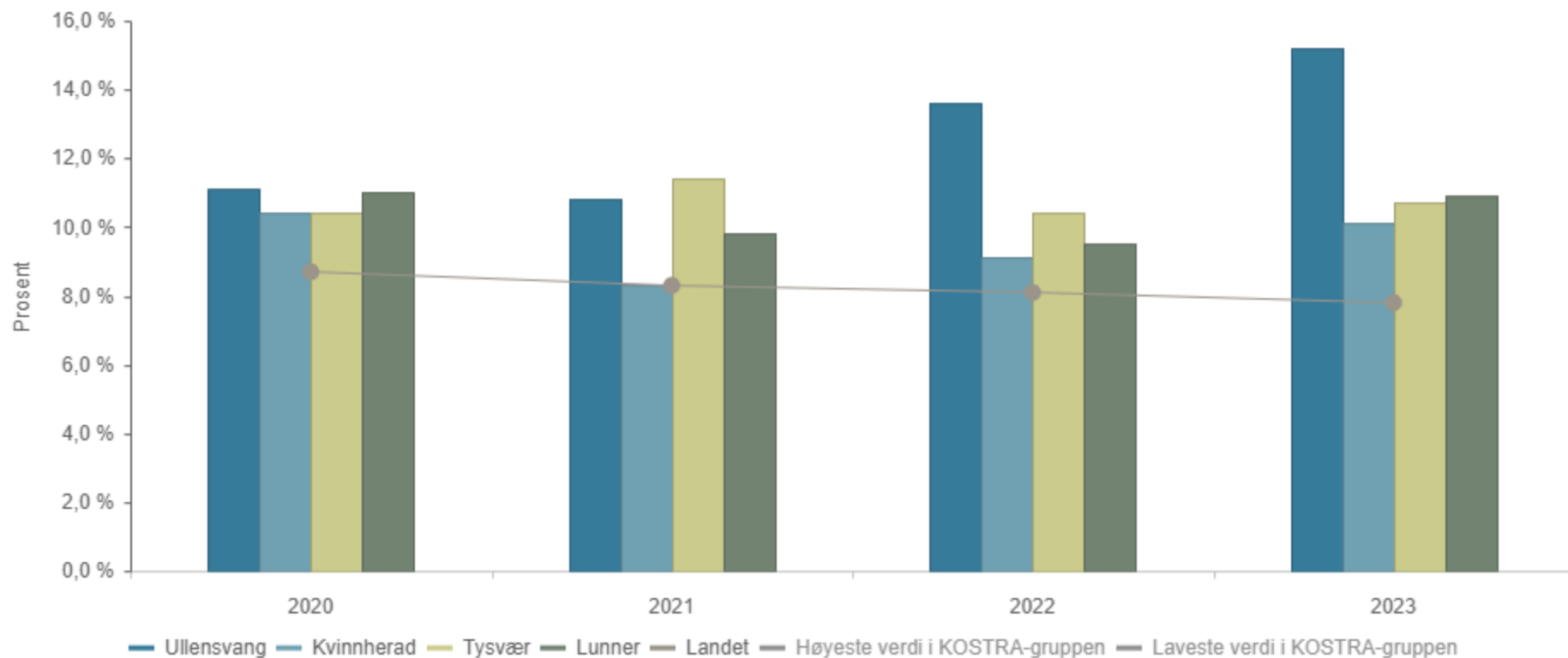

Antallet som søker på lærerutdanning er nær halvert på ti år. – Dramatisk, sier Utdanningsforbundet. – Stor bekymring, sier statsråden.

Lave søkertall: – Må få flere inn i dette viktige yrket

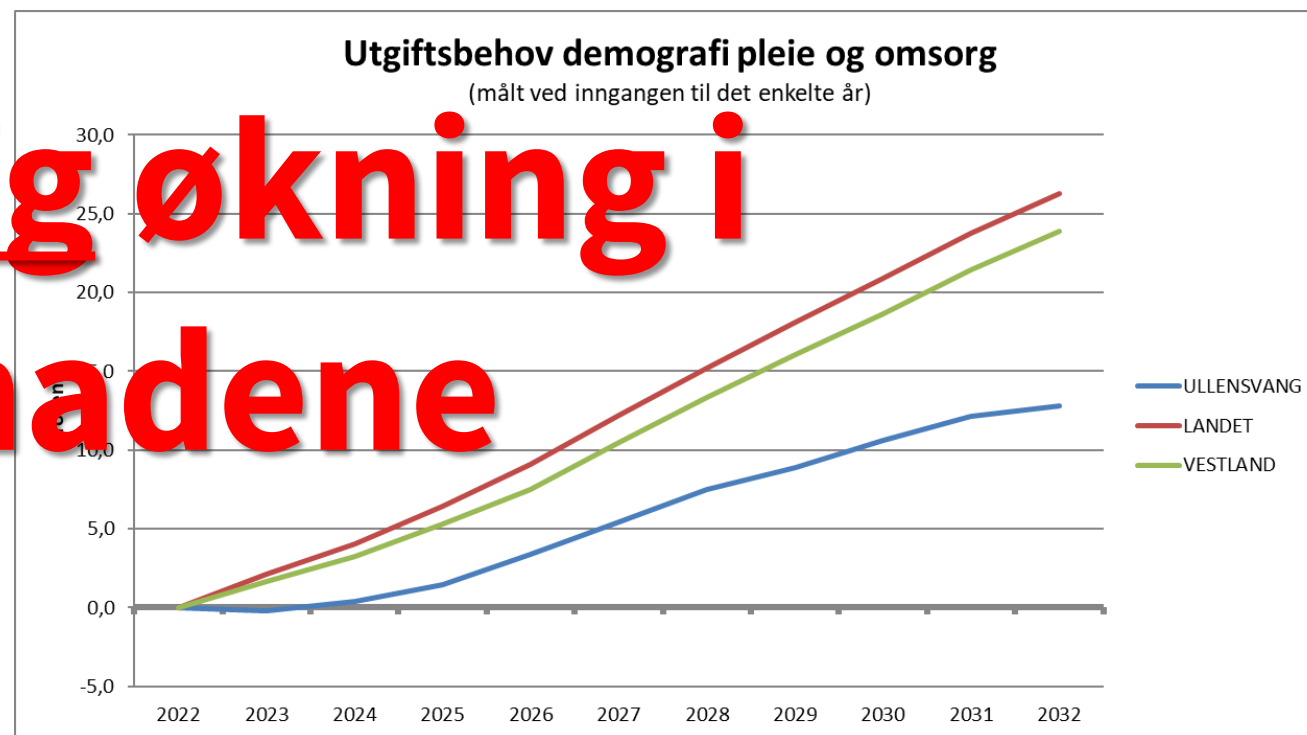
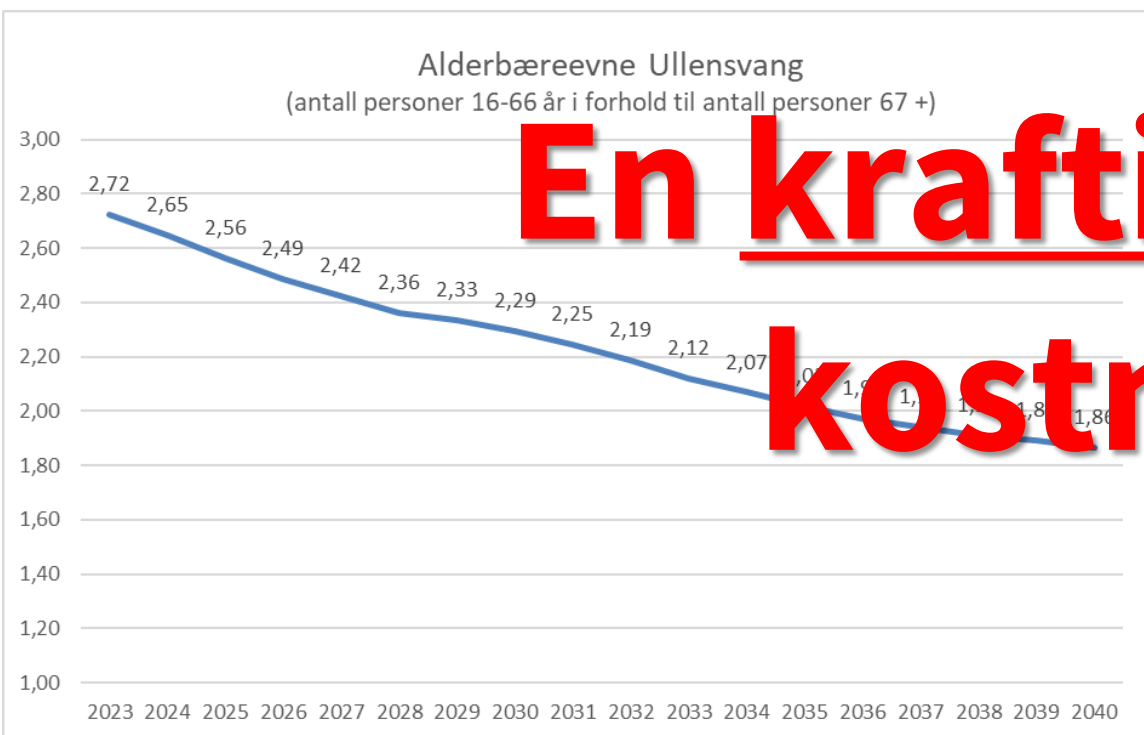

Andel lærere som er 60 år og eldre

	2020	2021	2022	2023
Ullensvang	11,1 %	10,8 %	13,6 %	15,2 %
Kvinnherad	10,4 %	8,3 %	9,1 %	10,1 %
Tysvær	10,4 %	11,4 %	10,4 %	10,7 %
Lunner	11,0 %	9,8 %	9,5 %	10,9 %
Landet	8,7 %	8,3 %	8,1 %	7,8 %

Hva blir konsekvensen av dette for driftsbudsjettet? (økte lønnskostnader, overtid, vikarbyrå, etc)

En kraftig økning i kostnadene

Kommunal Rapport

Kommunene brukte minst 1,9 milliarder kroner på helsevikarer

Med 311,7 millioner kroner i inntekt fra kommuner er Ecura Care AS den største leverandøren av vikarer til pleie og omsorg.

- Vi redder liv, sier daglig leder Petter Nyhaugen i Ecura Care.

BERIT ALMENDINGEN
480 33 259

HANNE WIEN
995 15 493

ROBERT FAULI
974 08 212

Norske kommuner brukte minst 1.916.723.165 kroner på helsevikarer fra vikarbyråer i 2023, ifølge de foreløpige tallene fra leverandørdatabasen til Kommunal Rapport. Tallene gjelder vikarer til institusjoner og hjemmetjeneste og selskaper som opererer i Norge i 2023.

MER OM

› NYHETER | HELSE

- Oslo trender ikke fortelle oss hva vi skal gjøre

Lage foreningen vil utrede avvikling av Helseplattformen

Her er kommunene på viktige

MEST LEST

Siste døgnet

› NYHETER | HELSE
Innvidersats og politivalg for videregående skole i 13

Her er kommunene på vikartoppen

Røyrvik, Hol, Vevelstad og Hamarøy brukte mest per innbygger på helsevikarer fra bemanningsbyråer i fjor. - Vi er fanget i vikarbyråspiralen, sier kommunalsjef.

BERIT ALMENDINGEN
480 33 259

HANNE WIEN
995 15 493

ROBERT FAULI
974 08 212

Vi har rekutteringsutfordringer. Vi har på de fleste anledninger forsøkt å lyse ut stillinger, men får ikke nok søkere, sier kommunalsjef for oppvekst og helse, Milda Svestad, i Røyrvik kommune.

Røyrvik frønelag brukte mest per innbygger på helsevikarer fra bemanningsbyråer i fjor. Det viser de foreløpige tallene fra Leverandørdatabasen til Kommunal Rapport.

51 millioner kroner i Hol

Hol ligger som nummer to når det gjelder utgifter per innbygger på vikarbyråer innen helse. Kommunen med 4.500 innbyggere betalte hele 51 millioner kroner til vikarbyråer i fjor. Det er 11.399 kroner per innbygger.

Helse

[Utelukker ikke forbud mot helsevikarer fra bemanningsbyråer \(kommunal-rapport.no\)](#)

Hvilke konsekvenser får dette for Ullensvang?

- Det er alltid pasienten og innbyggerne som er viktigst, sier Vestre. Foto: Terje Lien

Utelukker ikke forbud mot helsevikarer fra bemanningsbyråer

Kommunene skal få tid på seg, men hvis ikke bruken av helsevikarer fra bemanningsbyråer går ned, kan det bli aktuelt å se på unntaket som gjør innleie lovlig, ifølge helseminister Jan Christian Vestre (Ap).

Paradigmeskifte;
Vi må ta struktur- og samarbeidsdebattene ut i fra hva vi får tak i av kvalifisert personell – ikke hva vi har råd til

Slår alarm om barnehagekrise: Få fagfolk, høyt sykefravær og mangel på vikarer

De minste, mest avsideliggende kommunene vil få store utfordringer for å kunne opprettholde dagens tjenestene eksempel eldreomsorgen, spås det i Perspektivmeldingen 2021.

Illustra

› PUBLISERT 14.02.2021 19:39

Perspektivmeldingen: Store utfordringer for de minste kommunene

Den mye omtalte eldrebølgen vil stille særlig de minste og minst sentrale kommunene foran store

› PUBLISERT 15.08.2023 08:26

Stadig vanskeligere å rekruttere ansatte til kommunene

Behovet for flere kompetente ansatte i kommunesektoren øker raskere enn tilgangen på arbeidskraft. Spesielt utfordrende er det å finne folk i helsesektoren.

› PUBLISERT 11.02.2021 13:45

Perspektivmeldingen: Opp mot én av tre må jobbe i helse og omsorg i 2060

Behovet for arbeidskraft i helse og omsorg kan vokse med nesten 260.000 årsverk fram mot 2060.

NTB

Det er i regjeringens nye perspektivmelding det økte behovet kommer fram.

Perspektivmeldingen legges fram fredag, men finansminister Jan Tore Sanner (H) deler allerede nå noen av hovedfunnene med NTB:

- Hvis det legges til grunn en liten forbedring i kvaliteten i årene som kommer, vil det ifølge framskrivninger fra

MER OM

› NYHETER

Miljøministeren vurderer å åpne lommeboka

Barnevernet begikk grove brudd – Oslo kommune likevel frifunnet

Nå vil KS følge lov om offentlige anskaffelser

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i Ullensvang og kommune-Norge?

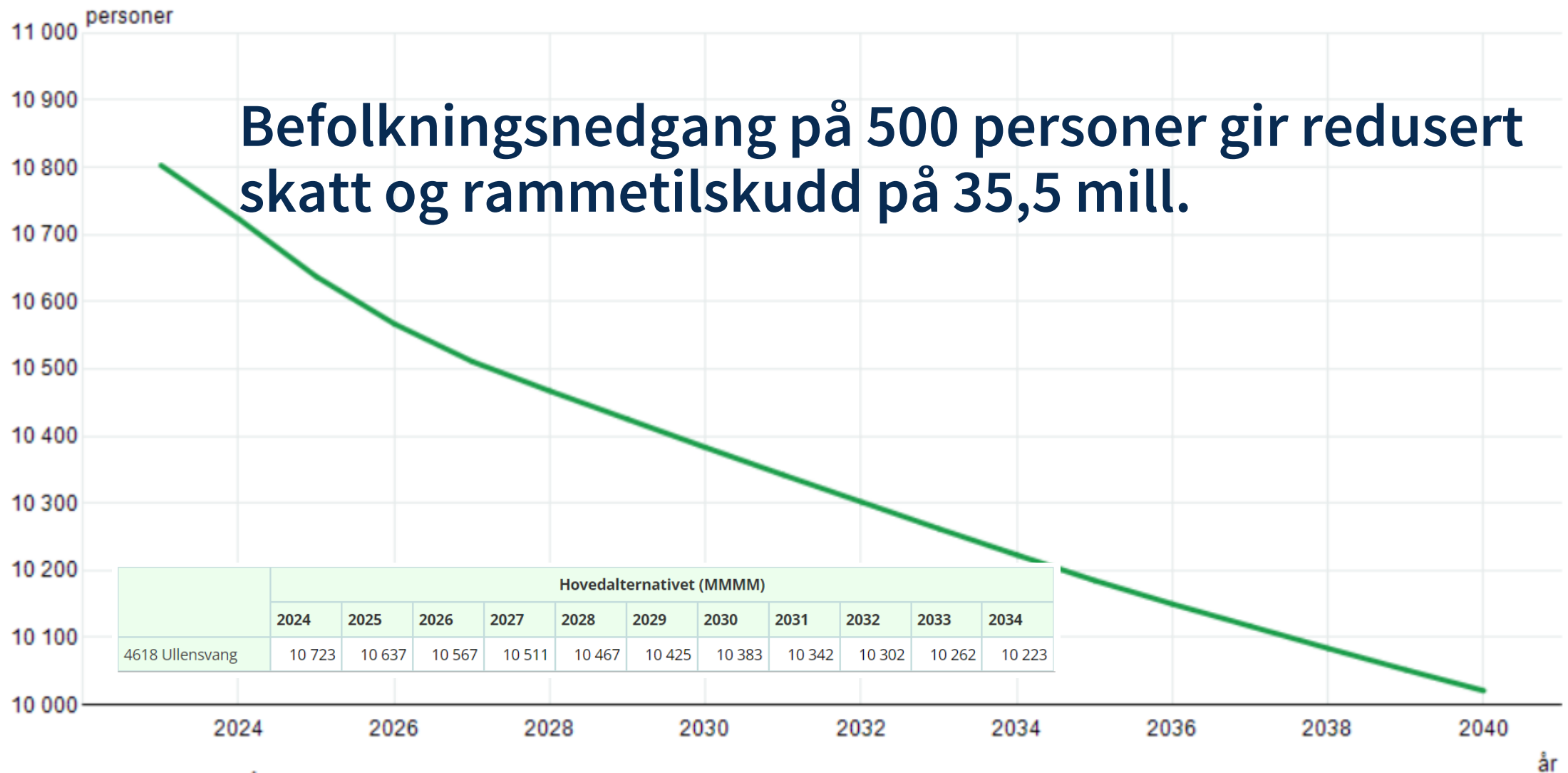

Demografi - flere eldre - færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Økonomisk handlingsrom

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Ullensvang.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

år

Ullensvang taper på omlegging av inntektssystemet

Anslag på fordelingsvirkninger av forslag til endringer i inntektssystemet og toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester.

			Innbyggere i alt per 1.7.2023	Kostnadsnøkkel og tabell C		Regionalpolitiske tilskudd		Skatt og inntektsutjevningen		Toppfinansieringsordningen		Samlet med vekst og tapskompensasjon		Anslag samlet effekt første år	
			Antall	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.
Fylke	Kn	Kommune	1	3A	3B	4A	4B	5A	5B	6A	6B	9A	9B	10A	10B
46 Vestland	4636	Solund	764	873	1 143	-6 458	-8 452	264	345	307	402	-4 991	-6 533	665	870
46 Vestland	4625	Austevoll	5 293	-1 409	-266	473	89	-28 660	-5 415	-75	-14	-29 360	-5 547	-21 445	-4 052
46 Vestland	4635	Gulen	2 219	-15	-7	-6 328	-2 852	-2 617	-1 179	2 103	948	-6 790	-3 060	940	424
46 Vestland	4639	Vik	2 553	-1 605	-629	-6 298	-2 467	1 042	408	983	385	-5 800	-2 272	2 386	935
46 Vestland	4629	Modalen	375	7	19	34	89	-695	-1 854	0	0	-643	-1 715	-132	-351
46 Vestland	4634	Masfjorden	1 676	-2 012	-1 201	-3 114	-1 858	1 428	852	1 109	662	-2 539	-1 515	2 853	1 702
46 Vestland	4616	Tysnes	2 915	460	158	1 566	537	-6 060	-2 079	402	138	-3 214	-1 103	-1 636	-561
46 Vestland	4648	Bremanger	3 430	-3 373	-983	-5 563	-1 622	2 615	762	2 513	733	-3 704	-1 080	5 194	1 514
46 Vestland	4638	Høyanger	3 916	-1 221	-312	-6 118	-1 562	3 549	906	-511	-130	-4 182	-1 068	3 373	861
46 Vestland	4618	Ullensvang	11 140	-2 441	-219	-19 150	-1 719	11 865	1 065	-1 174	-105	-10 566	-948	7 080	636
46 Vestland	4644	Luster	5 345	-5 573	-1 043	-2 801	-524	4 261	797	632	118	-3 323	-622	5 637	1 055
46 Vestland	4649	Stad	9 609	-3 423	-356	-6 210	-646	4 713	491	1 763	183	0	0	5 395	561
46 Vestland	4650	Gloppen	5 923	-4 595	-776	-3 055	-516	3 026	511	203	34	1	0	7 135	1 205
46 Vestland	4645	Askvoll	2 956	-3 346	-1 132	264	89	1 282	434	547	185	1	0	3 211	1 086
46 Vestland	4601	Bergen	290 316	-46 598	-161	17 855	62	-26 314	-91	-9 774	-34	19 817	68	173 999	599
46 Vestland	4622	Kvam	8 527	-6 432	-754	762	89	5 045	592	1 224	144	856	100	6 062	711
46 Vestland	4641	Aurland	1 797	-806	-448	161	89	-78	-44	976	543	306	170	1 908	1 062
46 Vestland	4624	Bjørnafjorden	25 780	-18 428	-715	-3 257	-126	19 217	745	1 430	55	6 988	271	23 005	892
46 Vestland	4640	Sogndal	12 189	-5 442	-447	-3 454	-283	6 341	520	2 973	244	3 630	298	8 153	669
46 Vestland	4647	Sunnfjord	22 325	-18 991	-851	2 684	120	15 180	680	3 303	148	8 905	399	21 146	947
46 Vestland	4621	Voss	16 222	-2 066	-127	-3 394	-209	11 499	709	-1 080	-67	8 139	502	13 365	824
46 Vestland	4627	Askøy	30 058	-9 168	-305	2 687	89	14 546	484	-1 339	-45	16 833	560	27 305	908
46 Vestland	4646	Fjaler	2 885	-3 668	-1 271	1 564	542	1 592	552	1 476	512	1 687	585	3 560	1 234
46 Vestland	4617	Kvinnherad	13 074	-4 414	-338	1 169	89	9 680	740	2 336	179	9 163	701	12 760	976
46 Vestland	4631	Alver	29 977	-11 217	-374	-3 211	-107	14 600	487	12 977	433	22 749	759	32 541	1 086

Energiprisene faller – gir betydelig reduserte inntekter til Ullensvang

Knr.	Kommune	Eiendoms- Konesjonskraft og hjemfallsinntekter		Renteinnt.	Netto gevinst	Havbruks-	Innbyggere	Kroner
		KOSTRA foreløpige 2022 1000 kr	2022 (Brutto) 1000 kr	utbytte og eieruttak i KOSTRA 2022 1000 kr	finansielle ømløpsmidler KOSTRA 2022 1000 kr	fond 1000 kr	per 01.01.2022	per innbygger "lokale inntekter"
0301	Oslo	1 736 583	0	2 966 773	0	0	699 827	6 721
1103	Stavanger (nye)	279 753	0	531 601	-14 181	54 334	144 699	5 885
1134	Suldal	130 395	273 985	28 879	-2 306	9 899	3 784	116 504
1547	Aukra	247 204	0	19 310	-19 927	13 456	3 518	73 918
3003	Sarpsborg	251 779	8 268	69 488	0	0	58 182	5 664
3054	Lunner	23 708	0	8 936	0	0	9 144	3 570
4227	Kvinesdal	73 489	16 705	23 706	0	0	5 883	19 361
4228	Sirdal	97 021	0	20 882	-1 692	0	1 810	64 205
4601	Bergen	1 049 856	0	726 734	-736	0	286 930	6 189
4602	Kinn	79 557	14 231	21 300	0	53 172	17 131	9 822
4611	Etnes	23 026	25 991	2 392	-1 174	7 254	4 043	14 219
4612	Sveio	1 473	0	25 850	-10	13 871	5 775	7 131
4613	Bomlo	31 864	0	7 581	0	34 500	12 061	6 131
4614	Stord	51 544	0	22 262	0	3 468	18 919	4 084
4615	Fitjar	20 872	0	2 494	-393	12 730	3 117	11 454
4616	Tysnes	10 479	0	1 924	0	24 808	2 883	12 907
4617	Kvinnherad	86 685	293 262	17 120	-169 957	43 191	13 017	20 765
4618	Ullensvang (nye)	102 219	641 577	37 587	-1 223	12 715	10 881	72 868
4619	Eidfjord	48 432	45 374	4 658	1 067	0	937	106 223
5001	Trondheim (nye)	810 086	0	365 071	-147 920	0	210 496	4 880
5014	Frøya	15 143	0	20 647	-14 497	115 889	5 265	26 055

Knr.	Kommune	Eiendoms- Konesjonskraft og hjemfallsinntekter		Renteinnt.	Netto gevinst	Havbruks-	Innbyggere	Kroner
		KOSTRA foreløpige 2023 1000 kr	2023 (Brutto) 1000 kr	utbytte og eieruttak i KOSTRA 2023 1000 kr	finansielle ømløpsmidler KOSTRA 2023 1000 kr	fond 1000 kr	per 01.01.2023	per innbygger i "lokale inntekter"
0301	Oslo	2 041 942	0	3 231 680	0	0	709 037	7 438
1103	Stavanger (nye)	254 909	0	1 028 326	25 335	0	146 011	8 962
1106	Haugesund	125 438	0	155 626	2 646	0	37 855	7 495
1134	Suldal	162 324	112 991	50 789	3 705	0	3 815	86 451
1547	Aukra	250 498	0	36 764	7 870	0	3 654	80 770
3054	Lunner	23 966	0	12 446	0	0	9 307	3 912
4227	Kvinesdal	79 951	104 552	48 393	0	0	6 024	38 661
4228	Sirdal	122 567	0	40 774	0	0	1 837	88 917
4601	Bergen	1 118 672	0	1 285 659	0	0	289 330	8 310
4602	Kinn	81 955	9 237	35 543	25 624	0	17 179	8 869
4611	Etnes	27 041	21 006	4 135	2 499	0	4 073	13 425
4612	Sveio	0	0	34 262	5 191	0	5 732	6 883
4613	Bomlo	39 725	0	10 228	12 912	0	12 132	5 182
4614	Stord	51 719	0	50 587	1 298	0	19 098	5 425
4615	Fitjar	21 219	0	5 402	4 764	0	3 181	9 866
4616	Tysnes	10 553	0	2 910	9 285	0	2 910	8 013
4617	Kvinnherad	61 132	139 083	13 058	21 714	0	13 058	20 058
4618	Ullensvang (nye)	113 606	343 463	11 148	4 759	0	11 148	47 466
4619	Eidfjord	57 332	24 952	962	13 548	0	962	99 617
5001	Trondheim (nye)	907 628	17 288	212 660	542 098	0	212 660	6 898
5014	Frøya	13 635	0	5 391	30 044	43 373	5 391	16 148

Ullensvang må finansiere store deler av veksten i PLO ved å flytte penger fra skole (evt reduser kvalitet/omfang i PLO betydelig)

4618 ULLENSVANG

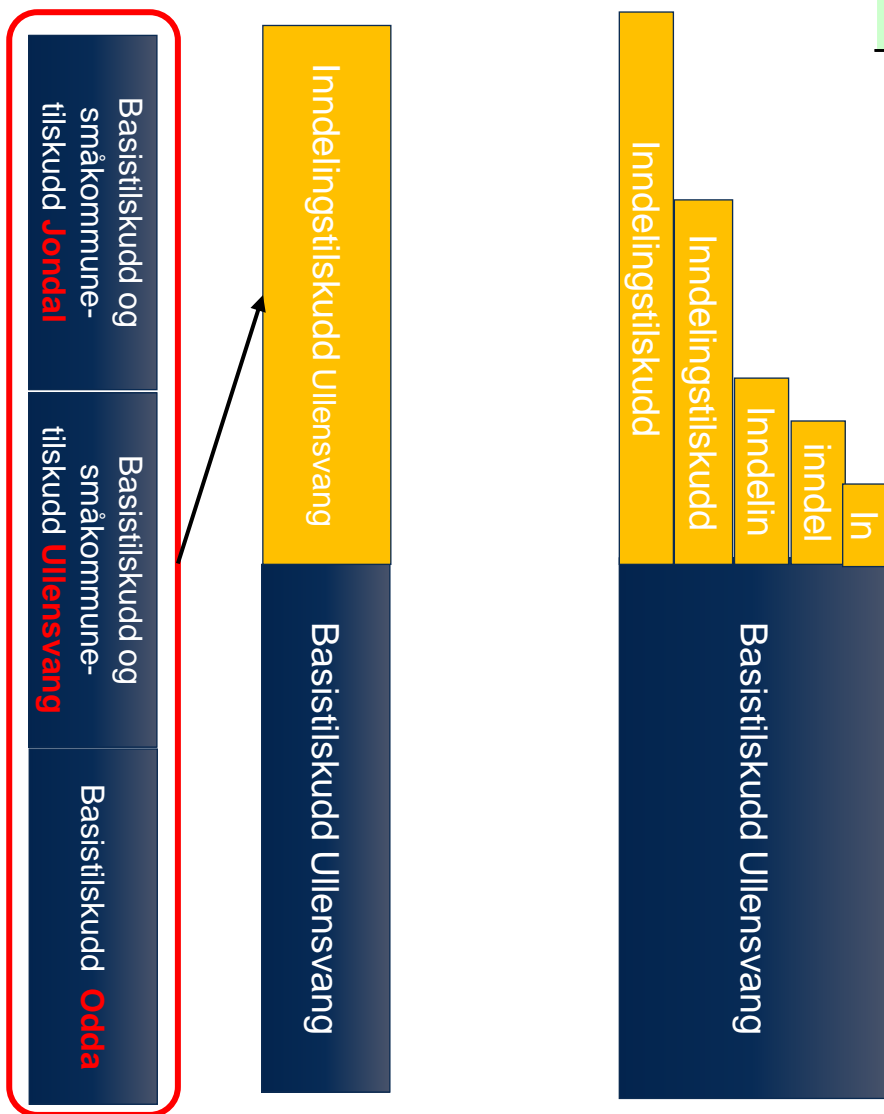
Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM ULLENSVANG
2025	4 526	-10 544	4 197	-366	58	-672	-2 801
2026	7 921	-9 999	2 014	-586	94	-700	-1 257
2027	3 721	-4 545	-1 125	-541	-214	-555	-3 258
2028	8 915	-5 272	-3 108	-572	56	-587	-568
2029	7 586	-4 909	272	-423	-70	-411	2 046
2030	5 642	-1 636	-816	-308	-38	-237	2 606
2031	7 588	-1 818	1 905	-552	113	-139	7 096
2032	962	-1 454	1 089	-547	61	-146	-36
2033	4 264	1 454	272	-761	149	-59	5 320
2034	7 020	545	193	-553	120	-53	7 273
Sum 2025-2034	58 145	-38 178	4 892	-5 210	331	-3 557	16 423
Sum 2025-2028	25 083	-30 360	1 977	-2 065	-5	-2 513	-7 883

Inndelingstilskuddet (fra kommunesammenslåingen) vil gradvis trappes ned fra 2035

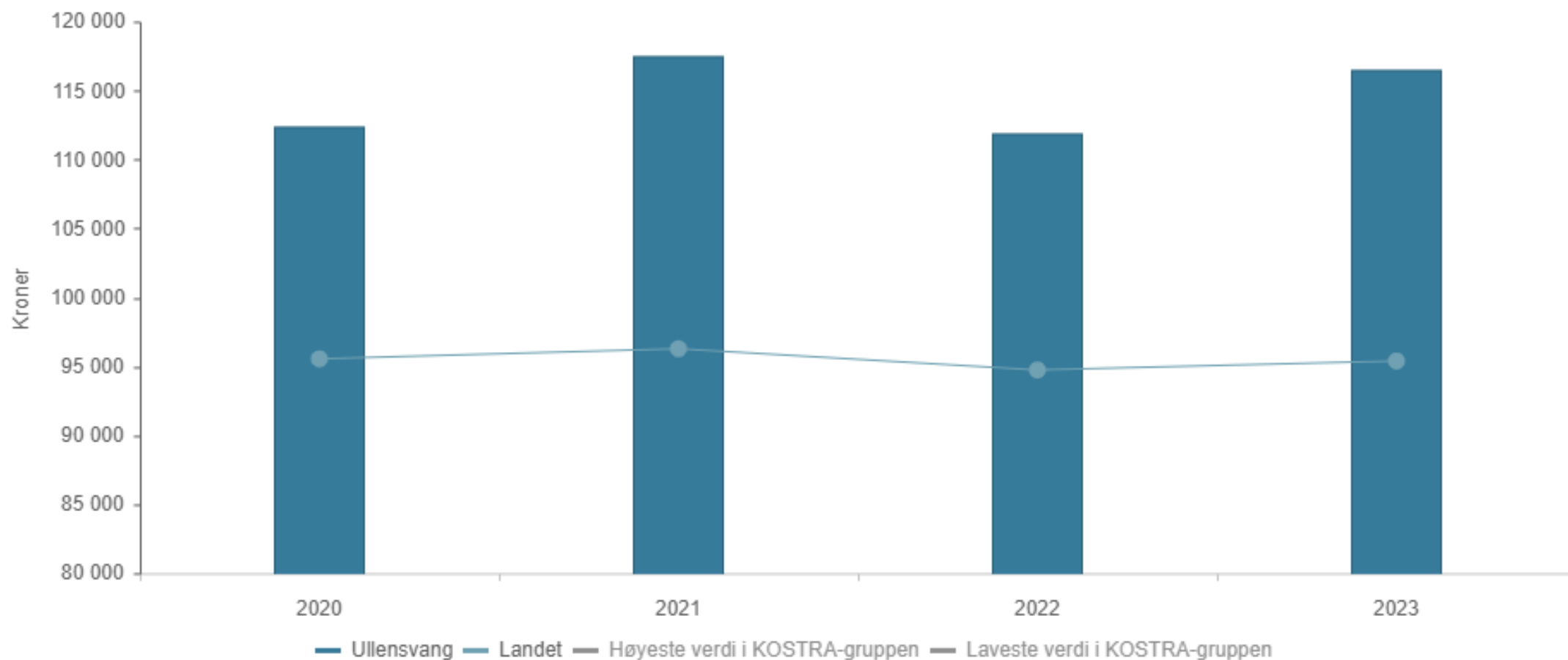
2024	2025	2026	2027
43 909	43 909	43 909	43 909

Når skal dere realisere dette? (i 2035/2040 MÅ dere ha gjort det)

Netto lånegjeld i kroner per innbygger (B)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

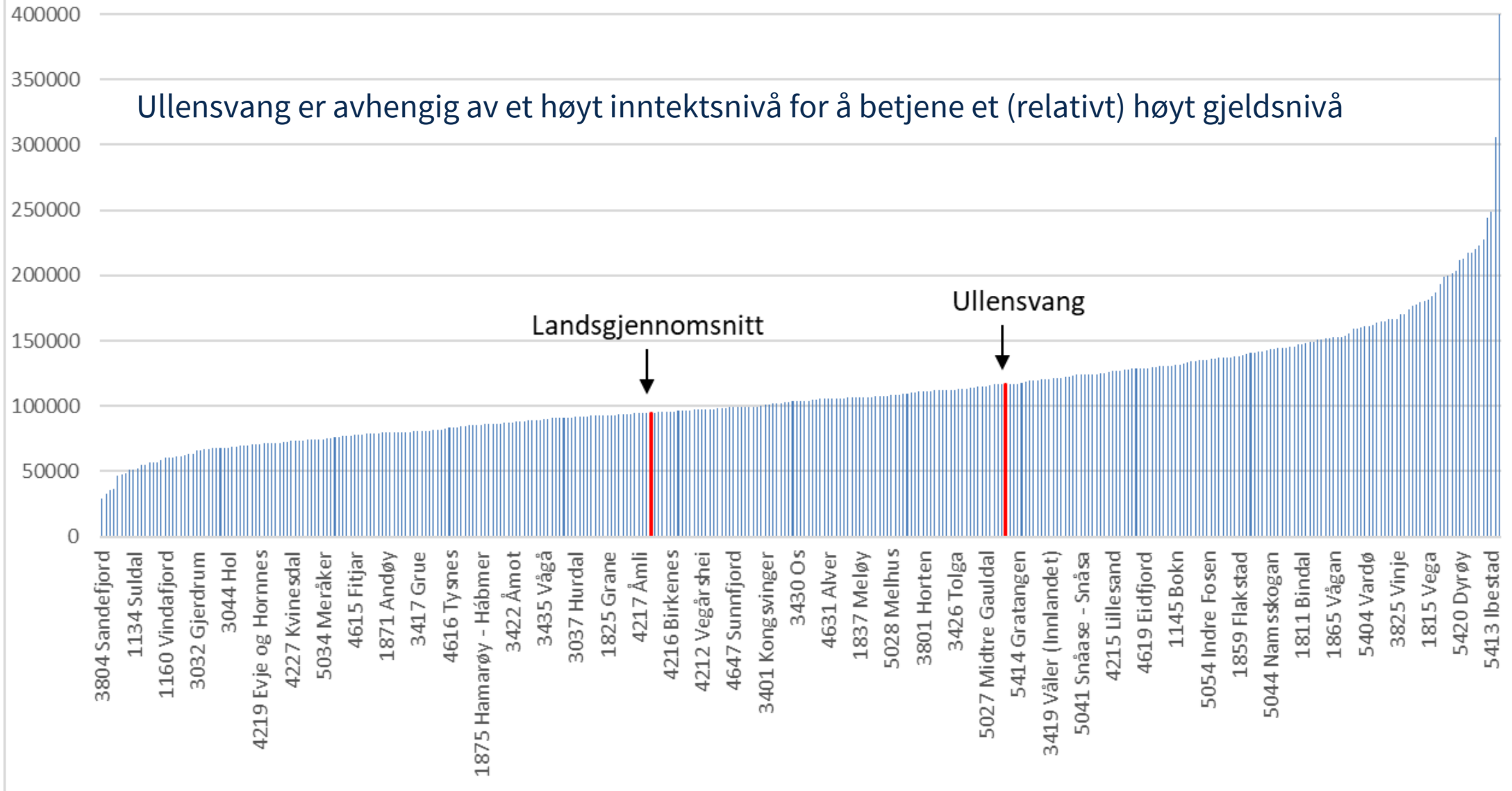

	2020	2021	2022	2023
Ullensvang	112 446	117 537	111 871	116 486
Landet	95 548	96 279	94 741	95 391

Netto lånegjeld pr innbygger

Ullensvang er avhengig av et høyt inntektsnivå for å betjene et (relativt) høyt gjeldsnivå

Utvikling produktivitet 2020 – 2023 – Ullensvang

(Inflasjonsjustert og utgiftskorrigert)

Tjenesteområde							Landet
			Diff pr innb			%-vis	%-vis
	2020	2023	20-23	Endring	20-23	økning/reduksjon	økning/reduksjon
						2020-2023	2020-2023
Netto driftsutg pr innb (utg. korrigeret)							

Hvorfor må Ullensvang omstille - oppsummert?

Utfordringsbildet oppsummert for Ullensvang – på mellomlang og lang sikt (5-15 år)

1. Større utjevning i inntektssystemet – mindre inntekter til Ullensvang (10 mill)
2. Fallende folketall gir reduserte inntekter (35 mill)
3. Staten forutsetter at det flyttes store ressurser fra oppvekst for å finansiere vekstbehovet i helse og omsorg (40 mill)
4. Høyere vekst enn landet i kostnadsutviklingen på de sentrale tjenesteområdene siste 4 år (7%)
5. Bortfall av inndelingstilskuddet (44 mil)
6. Høy gjeldsgrad (mål pr innbygger) - risikoeksponert
7. Betydelig økt kamp om arbeidskraften i hele landet – vil gi økte kostnader

Konklusjon:

**Ullensvang kommune må
omstille (kraftig) de neste
årene for å møte fremtiden**

Hva kan bli summen av disse drivkreftene for Ullensvang?

Forventninger til kommunen?
- Kan vi innfri og hvis ikke; hvem skal si nei?

Helseministeren sier vi må ta større ansvar for egen alderdom

<https://www.nrk.no/norge/helseministeren-sier-vi-ma-ta-storre-ansvar-for-egen-alderdom-1.16267239>

De kommunale helsetjenestene trenger 90 000 flere ansatte i fremtiden. – Hver enkelt av oss må gjøre mer for å planlegge for en alderdom, sier helseminister Ingvild Kjerkol.

Mette Kristensen
Journalist

Trond Lydersen
Journalist

Arne Fredrik Næss
Journalist

Berit Helle Jonsbråten
Journalist

Publisert i går kl. 21:28
Oppdatert for 3 timer siden

Nytt nivå av politisk sløseri

Regningen for å løse opp sammenslåtte fylker og kommuner har steget til 800 millioner kroner. Det stopper nok ikke med det.

ABONNENT 1 MIN | PUBLISERT: 27.11.23

Sliter med å få tak i kommune-psykolog

Fra 2020 ble det lovpålagt for alle kommuner å ha egen psykolog. Frøya kommune har gjentatte ganger lyst ut stillingen, men enda er det ingen kommunepsykolog på plass.

Kompetansekrav

I ny opplæringslov er det presisert at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene.

Regjeringen innfører bemanningsnorm for barnehager

Lærernormen største stridsspørsmål i budsjettforhandlingene

Hva kan bli summen av disse drivkreftene for Ullensvang?

SKULESAKA: Fleirtalet i dagens kommunestyre har gått inn for at dei ynskjer 1-10-skule på Gjerstad i framtida. Dersom nye parti kjem til makta er det ikkje umogleg at dette vedtaket blir omgjort. Arkivfoto: Øystein Vaage

Skuledebatten blir sentral også i årets valkamp

POLITIKK KJARTAN BERLAND ELDTREMSORG LILLESTRØM KOMMUNE SØRUMSAND

Lover flere sykehjemsplasser: – Dette må vi ta på høyeste alvor

Tips oss Dødsannonser Direktesport Annonsering

SKOLESTRUKTUR

Eigedomssal Dødsannonser Helsingar eAvis

Eigedomsskatten må fjernast

Sør-Trøndelag

Tips oss Nyheter Marked Kultur Sport Lokalfotballen eAvis Debatt Eiendom

Forslag i utredning: Kun to ungdomsskoler i Orkland

Kommunescenarier 2040

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Hva er mest sannsynlig?

Ikke vet jeg, men.....

Hva skjer?

-Kanskje først og fremst et spørsmål om politiske valg og handlekraft?

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Mulige fremtider

Mener kommuner driver med faktafornektelse: – 100 kommuner på Robek om 10 år

Seniorrådgiver Håvard Moe i KS Konsulent frykter sammenbrudd i deler av kommunesektoren om få år.

ELIN SVENDSEN
917 34 715

– Den største bekymringen er den faktafornektelsen som foregår i deler av Kommune-Norge nå, sier seniorrådgiver Håvard Moe i KS Konsulent.

Han utdyper:

– Folketallet stuper i mange kommuner, men man planlegger for vekst. Antall eldre går til himmels, men mange kommuner har ingen plan for hvordan det skal håndteres. Barnetallet faller kraftig, men ingen plan for å kutte kostnader i grunnskole og barnehage. Kompetanse- og arbeidskraftmangelen er prekær, men ingen tar inn over seg konsekvensene av dette. Man satser bare på at alt dette løser seg, sier Moe.

MER OM

› NYHETER

SV stiller habilitetsspørsmål om ny Oslo-byråd

Ordfører ga blaffen i kvalifikasjonsprinsippet – får refs av Sivilombudet

Nytt borgerlig byråd presentert i Oslo

MEST LEST

Siste døgn

› NYHETER | KULTUR

Ny rangering: Disse kommunene er best på kultur

Er Ullensvang
kommune en av
de 100?

Hva har Ullensvang å jobbe med?

Hva driver kostnadene i en kommune?

Kostnadsdrivere i kommunal tjenesteproduksjon

Effektivitet/produktivitet

- Produktivitet – *gjøre tingene riktig*:
  - Det er alltid mulig å løpe fortere - færre ansatte pr bruker, flere saker pr ansatt, etc
- Effektivitet – *gjøre de riktige tingene riktig*:
  - jobbe smartere, egenomsorg/samskaping, ny teknologi, etc

Struktur (er svinedyrt!)

- Skolestruktur, barnehagestruktur, institusjonsstruktur, plassering av omsorgsboliger, vaktmestersentraler, pumpestasjoner, turnuser, etc

Nivå/terskel for å få tildelt tjenester

- Hvor enkel er tilgangen på hjemmetjenester, antall lærere i skolen, kulturskole, PPT, skoleskyss, snøbrøyting, brukerbetalinger, etc

To viktige ting dere MÅ huske etter dagens innlegg:

1. Dette kan ikke løses med mere penger!
2. Det går ikke over!

Takk for oppmerksomheten!

havard.moe@ks.no

48148813

